

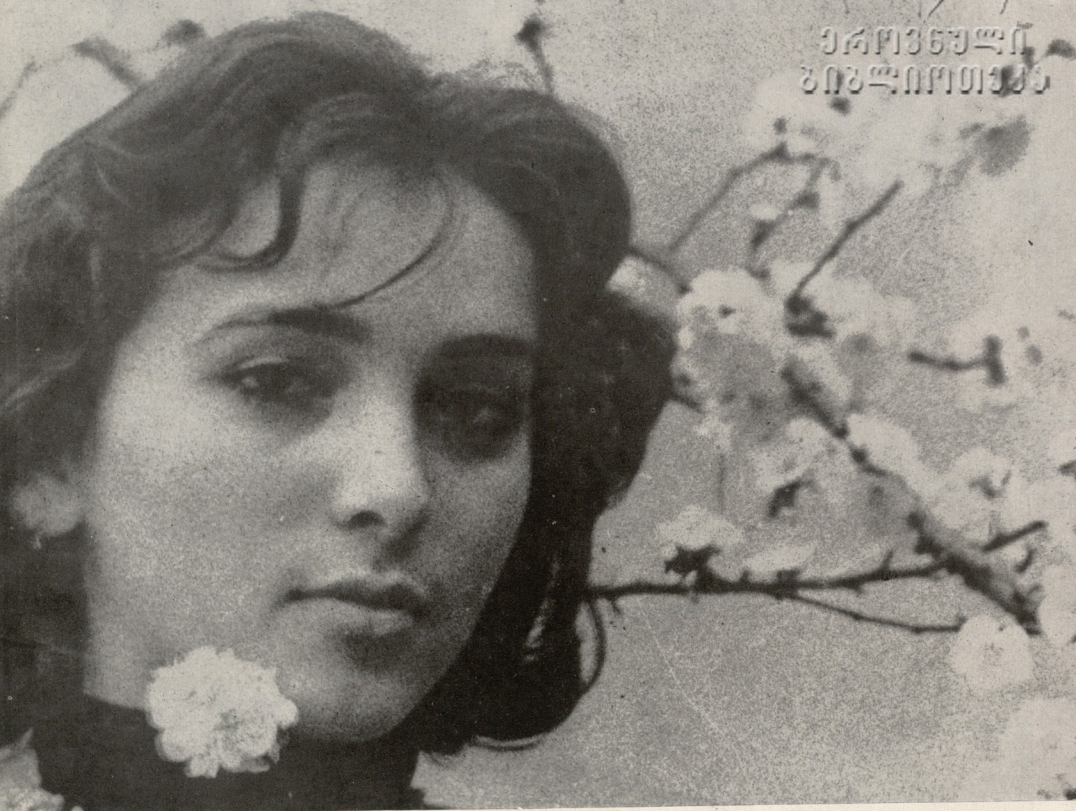
619
1980

მარტვილი
ზიზარიძე

მარტვილი

მარტი
№ 3 1980 წ.

გაზაფხული.

სიმონ კლადის ფოტო

უკვე მეზვიად...

გამარჯვებულთა სადიდებლად ისევ მოვიდა
სასიხარულო, მშობლიური ხმა მოსკოვიდან.

გულებს გევისებენ იმედებით და მღელვარებით
სიყვარულით და სიამაყით სავე ბნ.კარები.

რეკენ ზარები საზეიმოდ, საბედნიეროდ!
და ეს გუგუნი შენ გადიდებს, ხალხო ძლიერო:

— უკვე მეშვიდედ გამარჯვების დროა შენია
და კვლავ მრავალჯერ გაგვაოცებს შენი გენია!

ეს მერამდნედ, მერამდნედ ფეთქავს, ხმაურობს,
გული, რომელიც შენს ზეალსელას დღესასწაულობს.

ჩვენ, ვისაც მარად გვალამაზებს ხალხის შეილობა,
არ ვივით მიმი მძიმე გზებზე, არც დალილობა.

ხამს შევლადლო მშობელ მინას სიტყვა იმგვარი,
ადამიანთა ნათელ სულში გაჩნდეს გრიგალი;

ჰანგიც და ფერიც ეთაყვანოს შრომის ტიტანებს,
დღე მშვენიერი და კეთილი რომ მოგვიტანეს!

... გამარჯვებულთა სადიდებლად ისევ მოვიდა
სასიხარულო, სანატრული ხმა მოსკოვიდან.

კვლავაც მრავალჯერ მოგვეულოცოს, ხალხო ძლიერი,
შენი დღეს და შენი ხვალის საბედნიერი!

1979 წლის დეკემბერში საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის მრავალთარბიანი კოლექტივი დიდ მიღწევარებს განიცდიდა. ტარდებოდა შორივი არჩევნები. მას უნდა მოჰყოლოდა აკადემიის პერსონალური შეზღვევების ახალი შეცვლა ისეთი მოღვაწეებით, რომელთაც გამამდვირებ ჩვენი სამამულო მეცნიერება დიდი მნიშვნელობის შრომებით.

ამ არჩევნების შემდეგ ჩვენი აკადემიის მეცნიერ ქალთაგან ორი წევრი და სამი წევრ-კორესპონდენტი შეემატა. ამდენი მეცნიერი ქალი ერთად არასოდეს არჩეულა მეცნიერებათა

ნიკოლოზ ლანდია,

საბარბოლო სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოს-მდიანი, აკადემიკოსი.

ზურ ენათა კვლევის საქმეში, კერძოდ, მათი ფონეტიკისა და გრამატიკის სტრუქტურისა და ისტორიის დარგში, ერთის მხრივ, აფხაზურ-ადიღურ ენათა ურთიერთობისა და მეორე მხრივ, ქართველურ ენებთან ამ ენათა გენეზისური კავშირების საკითხების გარკვევაში. ცალკე უნდა ითქვას ქ. ლომთაიძის მიერ მოპოვებული და გამოქვეყნებული უამრავი ტექსტის შესახებ. მისი შრომე-

ქართველი მეცნიერები ქალად

ქეთევან ლომთაიძე ნინო ჯავახიშვილი ეთერ ჭებერტელაძე მზია ანდრონიკაშვილი თინათინ ყულხინიშვილი

აკადემიაში. მისასალმებელია მეცნიერი ქალების ეს გამარჯვება, მათი დასაბურების ესოდენ მაღალი დაფასება.

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსად არჩეულია სახელგანთი ენათმეცნიერი ქეთევან ზეხარიონის ასული ლომთაიძე, ენათმეცნიერების ინსტიტუტის დირექტორი, ინსტიტუტისა, რომლის ავტორიტეტი, დევენი ფართოდ არის ცნობილი რესპუბლიკის და ქვეყნის გარეშე.

აკადემიკოსი ქ. ლომთაიძე იბრუნებოდა კავკასიურ ენათა ბრწყინვალე სპეციალისტა. განსაკუთრებით აღსანიშნავია მისი დღევანდ აფხაზურ და აზბა-

ზი მნიშვნელოვანწილად განსაზღვრავენ იბერიულ-კავკასიური ენათმეცნიერების დონეს და ფართო გამოხატულება აქვთ საბჭოთა და უცხოელ მკვლევართა შორის.

ქ. ლომთაიძე უშუალოდ ხელმძღვანელობდა 19 მეცნიერებათა კანდიდატის მომზადებას, რომელთაგან სამი უკვე მეცნიერებათა დოქტორი გაბდა. არის რედაქციის ქართული განმარტებითი ლექსიკონის სარედაქციო კოლეგიის წევრი და ამ ლექსიკონის ერთ-ერთი ტომის რედაქტორი, რუსულ-ქართული სამკომანი ლექსიკონის სარედაქციო კოლეგიის თავმჯდომარე, სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის ენათ-

მეცნიერების ინსტიტუტის მიერ გამოცემული მრავალტომიანი ნაშრომის „სსრკ ხალხთა ენების“ მეოთხე ტომის თარგმნატი, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის საკავშირო ორგანოს „იბერიულ-კავკასიური ენათმეცნიერების წელიწადულის“ სარედაქციო კოლეგიის წევრი და სხვ.

მეცნიერულ და ორგანიზატორულ მუშაობასთან ერთად აკადემიკოსი ქ. ლომთაიძე დიდ საზოგადოებრივ მოღვაწეობას ეწევა. არჩეული იყო თბილისის საქალაქო საბჭოს და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატად. 1955-62 წლებში მონაწილეობდა საპარლამენტარშორის

კავშირის საბჭოთა საპარლამენტო ჯგუფის მუშაობაში, როგორც მისი წევრი; საპარლამენტარშორის კავშირის პეუსინესისა და ლონდონის კონფერენციებზე იგი საბჭოთა კავშირის დელეგაციის წევრი იყო; 1976 წელს საპარლამენტო კომპარტიის XXV ყრილობაზე არჩიეს საქართველოს კომპარტიის სარევიზიო კომისიის წევრად და სხვ. აკადემიკოსი ქ. ლომთაიძე წევრია მრავალი სამეცნიერო საბჭოს, საზოგადოების და ოპიისისა, ვინც ქეთევან ლომთაიძეს იცნობს, იცის, რომ მას არასდროს, არც ერთ საქმეში არ უყვარს პასუხი მოთვალთვალის როლი და ამიტომ საზოგადოებრივ მუშაობას დიდ ენერჯიასა და მონდობას ახმარს.

ნინო ალექსანდრეს ასული ჯავახიშვილი, ასევე არჩეული საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსად, 120 ნაბეჭდი შრომის ავტორია, მათ შორის 5 მონოგრაფია და 16 საკანდიდატო დისერტრატია და დუსი. ასეთი შედეგები სამეცნიერო კარტების მონაწილეებაში ძალიან იშვიათია. ნ. ჯავახიშვილი საბჭოთა კავ-

პროლეტარბო ყველა ქვეყნისა, შერბოლით!

დროება

№ 3 (519) მარტი, 1980

ურნალი გამოდის 1928 წლიდან

ყოველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და სალიტერატურო-სამხატვრო ურნალი

ხა. აკ ცა-ის გამოცემა

© „დროება“, 1980 წ.

მათვარი რედაქტორი
ბუბა ბარულაბა

სარედაქციო კოლეგია:

ბულნარა ბახბამი,	რევაზ მარგიანი,
თინათინ ზოგრაბაძე (პეგ. მღვანე),	დინარა ნოღია (მხატვარი-რედაქტორი),
ოთარ ლეშინარაშვილი,	ლუსი სურამიძე,
ბუბაზ დონანაშვილი,	ილია ბაბაღა,
სამრო ლუბინიძე,	უკა ჯაბარბიძე.

„წილის ნახ სხვ მხარე“
საქართველოს
რედაქციის

შრის ერთ-ერთი წამყვანი მორფოლოგია, მის შემოქმედებაში განსაკუთრებული ადგილი უკავია ვაჟაფშაველეს გულ-სისხლძარღვით მორფოლოგიასა და ანგლოლოგიაში (სისხლის და ლიმფატური, ძარღვების შემწვაველი და რკინის სისხლძარღვების პროტონის ადგილზე სქვალების და სისხლძარღვების ანთიზი და სისხლძარღვების კანონზომიერებაში, რაც უნდა უწყობს გადნევაში ნაწილის მიხრევის განსაკუთრებულ საშუალებების გამოყენებას.

ჩვენი ქვეყნის გამოჩინული მეცნიერები ვანსაკურებიანი აღნიშნავენ ე. წ. ჯავახიშვილის სწორ მიდგომას (კლასიკული პრობლემების გადაწყვეტებისა - ე. წ. მათემატიკური ასპექტის მხრივ) ევმეტორ ექსპერიმენტულ-მორფოლოგიურად ერთად, რამაც განაპირობა თეორიული და პრაქტიკული მედიცინის საქართველოში საკონსტრუქციო და საპრობლემატიკო კლასის განვითარება. თავის ბუნების ანგარიშსწორების და რკინის აქტივების ე. წ. ჯავახიშვილის ქრონოლოგიურად პირველი შრომები ეკუთვნის. მანვე მოახდინა პირველი გულდასმით აღწერა გულის სისხლძარღვების, მთლიანად რომელიც შეასახებ მყარად დამკვიდრდა მსოფლიო ლიტერატურაში.

უკვე იყო ერთი აკადემიკოსი ე. წ. ჯავახიშვილი წარმატებით ხელმძღვანელობდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ა. ნათიშვილის სახელობის ექსპერიმენტული მორფოლოგიის ინსტიტუტს, რომელმაც ამ ხნის განმავლობაში ჩინებული მეცნიერული მიწვევები მოიპოვა. ამ მიღწევებში უდიდესი მნიშვნელობა მქონდა დირექტორის არა მარტო როგორც მეცნიერის, არამედ, როგორც მეცნიერების შესანიშნავი ორგანიზატორის პირად წყალობა.

აკადემიკოსი ე. წ. ჯავახიშვილი ბევრი ფორმა ავტორიტეტული უფროსის რეკლამების წყალობა.

ვაკაცებს იწვევს მრავალწრივობა ნიონ ჯავახიშვილის საზოგადოებრივი მოღვაწეობისა. იგი გახლავთ ანატომისა და, ჰისტოლოგიისა და ემბრიოლოგიის საკავშირო-სამეცნიერო საზოგადოების პრეზიდენტი წყვილი 1958 წლიდან, გერმანოლოგიის და გერმანოლოგია საკავშირო საზოგადოების პრეზიდენტი წყვილი, 1976 წლიდან ხელმძღვანელობს მის სამართლებრივ კომისიას, ავტორული სსრ მედიცინის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტთან არსებულ ადამიანის მორფოლოგიის სამეცნიერო საბჭოს

„გულის ძარღვებს“ სქივას, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტთან არსებულ გერმანოლოგიის და გერმანოლოგიის სამართლებრივ საბჭოს. ათი წელი იყო უმაღლესი საბჭოსტიკო კომისიის წევრი, არჩეულია სრულიად რუსეთის, უნგრეთის და ბულგარეთის ანატომია, ჰისტოლოგია და ემბრიოლოგია საზოგადოებათა, ჩეხოსლოვაკიის პურკინის სახელობის მედიცინისა საზოგადოების სამართლებრივ წევრად.

ვანსაკურებიანი აღნიშნავენ ე. წ. ჯავახიშვილის მოღვაწეობა საბჭოთა ქალების კონტაქტში. იგი საქართველოს ქალთა რესპუბლიკური კომიტეტის თავმჯდომარეა 1945 წლიდან. ნიონ ჯავახიშვილი სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატია, დაქირავებულია ლენინის და სხვა ორდენებით.

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი იყო ერთი პერიტიკული კენჭრეგისტრირებული კომისიის წევრი, რომლის შრომებში ფართო აღიარება დაიმსახურა ჩვენს ქვეყანაში და უცხოეთში. მის მიერ გამოქვეყნებულია 165 შრომა; მათ შორის 4 მონოგრაფია და 18 საბავთრო მოწმობა. ერთი ქვემეცნიერების ოთხ გამოკვლევით, მისი ხელმძღვანელობით და დაცულია 8 საქანდიტობის წარმოშობის ბიოლოგიურად აქტიური ნივთიერებების გამოვლენა, შესწავლა და როგორც ბუნებრივი, ისე სინთეზური სამკურნალო საშუალებათა მიღების ტექნოლოგიის შემუშავება. უკვე გამოვლენილია საგულე გლუკოზიდებისა და სხვა ბიოლოგიურად აქტიური ნაერთების (სტეროიდული და ტრიტერპენული საბუნების, ფლავონოიდების, კუპანოიდების, ანტრაქინონების, ლიბანდების და ლიგნანების) შემცველი მეცნიერები, რაც დიდ ცნობილი არ იყო.

ე. ქვემეცნიერების მონაწილეობით შექმნილია ბევრი ახალი სამკურნალო პრეპარატი, ბევრისათვის მწოდებლობა ახალი ტექნოლოგია. ამ შედეგებში გათვალისწინებულია ფარმაკოლოგიური კომპლექსის მკაცრი კონტროლი და მიღებულია კომპლექსური-ფარმაცევტული მრეწველობაში. უკვე დაწერა და დაფარულია გამოყენება განმართებული დაცვის პრაქტიკაში 6 პრეპარატი, ხოლო ნასახევი 18 საბავთრო მოწმობა კიდევ 12-ზე პირობიტეს იცავს. დიდა ე. ქვემეცნიერების დაცული მეცნიერების ორგანიზაცი-

ის საქმეში. იგი უკვე თითქმის შეიღწა წელიწადი წარბეგებით ხელმძღვანელობს საკავშირო საბჭოს მეცნიერებათა აკადემიის ი. ქუთათელაძის სახელობის ფარმაკოპიის ინსტიტუტს.

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი ე. ქვემეცნიერებში სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ბირგანული კომისიის სამართლებრივ საბჭოს, რესპუბლიკის ქიმიური, ფარმაცევტული და ბიოქიმიური საზოგადოებების გამგებლის, ფარმაცევტების საკავშირო სამეცნიერო საზოგადოების გამგებლის პრეზიდენტობის, მედიცინის მეცნიერებათა საკავშირო აკადემიის სამართლებრივ კომისიის, ფარმაცევტული უფროსის სარედაქციო კოლეგიის წევრია.

აკადემიის წევრ-კორესპონდენტად არჩეულია თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ზოგადი განმეცნიერების კათედრის პრეფესორი შაია კონსტანტინის ასული ანდრონიკა შვილი. 40 გამოქვეყნებული შრომისა, ერთი მონოგრაფიის ავტორია და ერთი სახელმძღვანელოს თანაავტორი.

ანდრონიკაშვილის გამოკვლევები, რომლებიც ემყარება ინფორმაციას ენათა (უმთავრესად - ირანულ), იმერულ-კავკასურ (ნაწილობრივ - სინტურ) ენათა მახასიათებლებზე, მნიშვნელოვანია ზოგადლინგვისტური თვალსაზრისითაც, რამდენადაც მკვლევალია კანონზომიერებები მონათესავე ენათა სპეკტრების პროცესში, რომელთაც მნიშვნელობა აქვთ ზოგადი ლექსიკოლოგიის პროცესების დასაშუალებლად. განსაკუთრებული მნიშვნელობა ანიჭებენ სპეციალისტები მონოგრაფიას „ნარკვევები ირანულ-ქართულ ლექსიკონის ურთიერთობისა“, სადაც გამოვლენილია და შესწავლილია ირანული წარმოშობის ელემენტები, შეივსებულნი ქართლის მიერ საქართველოს მრავალსაუფროსი პოლიტიკური და კულტურული-ისტორიული ურთიერთობის შედეგად ირანულნიდან სახლებთან და ტომებთან. ამ სიტყვებს გაუჩნდათ ფონეტიკური შესატყვისების სხვა ქართველურ ენებში, რაც მოწმობს მათ ურთიესებს საერთო-ქართველურ ენის მიერ მის დიფერენციალურ და კლასურ ქართველურ ენებში.

დიდი დამსახურება მიუძღვის აკადემიის წევრ-კორესპონდენტ მ. ანდრონიკაშვილს, როგორც პედაგოგის. ის თხოვლობს ზოგადი ენათმეცნიერების, ენათმეცნიერების ისტორი-

ის, ინფორმაციული ენათმეცნიერების განვითარების ინტერესებით ენათმეცნიერების განვითარების ინტერესებით, განსაკუთრებით ფილოლოგიის და სსრ მეცნიერების კურსებს; იბრუნებს კლასიკური, რუსული და ურალ-ალტაისტიკის ნიშნულს, ხელმძღვანელობს რედაქციურ-მეცნიერების ვაჟაფშაველეს სახელობის ინდიანოლოგიის სემინარს.

კლასიკური ფილოლოგიის სპეციალისტია აკადემიის წევრ-კორესპონდენტად არჩეულია ცნობილი მეცნიერება - თინათონი სიმონის ასული ეკატერინე შვილი. მისი ნაშრომები მიეძღვნება ბერძნული ენათმეცნიერული ძეგლების და საქართველოს შესახებ ძველ ბერძნულ წყაროებს და დავლ ცნობებს. მას ეკუთვნის სსრბანის, აქანდის, პირობიტეს, პიპირატის, არისტოტელის და სხვა ბერძნული ავტორების საქართველოს შესახებ ცნობების კომპლექსური, რომლებიც ძველი ისტორიის მეცნიერებათა სპეციალი ვიწვევებზე იქცა.

ე. აუხინიშვილმა პირველმა გამოაქვეყნა არქეოლოგიური გათხრების შედეგად ამ უკანასკნელი 30 წლის მანძილზე აღმოჩენილი არაერთი ბერძნული წარწერა, რომელთაც უჭირავლობს დიდი მეცნიერული მნიშვნელობა აქვს. განსაკუთრებით აღნიშნავია გამოკვლევა - საქართველოს ბერძნულ წარწერათა სრული კრებული - კარსის, რომელშიც ფართო გამოხატულია მკვთა საბჭოთა კავშირში და საზღვარგარეთ საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი ი. ე. ენაიშვილი ავტორია 150 გამოქვეყნებული ნაშრომისა, რომელთაგან 9 წინაა. მისი ერთმანეთთან დაშუალებული ნიშნის საქანდიტობა და სამი სალოცებო დასვერება. ენაეკა მონათესავე პედაგოგიური მოღვაწეობა, როგორც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი. არის საქართველოს სსრ მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე, მონაწილეობს საქართველოს საერთაშორისო კონფერენციებში, სიმპოზიუმებში და სხვა ფორუმებში, მიწვეული იყო ენათა და ლაოგვილო ლექციების წესაკობის ძველბერძნული მწოდებლობა და ენაგოლოგიული სათხოვნუ, არჩეულია ვიწვევების სავარაუდოებისა სამეცნიერო საზოგადოების წევრად.

წარმოება უსურველი კვლევის გამოჩინული მეცნიერების მათი შემდგომ მოღვაწეობაში, საბჭოთა მეცნიერების განვითარების საქმეში.

ჩვენი სოფლის სვალნი დღე

6555 უკრაინიშილი

სააქვო დარბაზი თანდათან იცვებოდა ხალხით.

შილიონდენ თვალგებარწყინებელი ქალიშვილები და თმაქორობა ცეცები, საშუალო ასაკს მიტანებული და უკვე თმავთეთრებული ხანდაზმული ადამიანები.

გამოჩნდებოდნენ თუ არა უფროსები, საუბარში გართული ახალგაზრდები მაშინვე ჩემდობოდნენ, ფეხზე დგებოდნენ, ახლოსსულებს მოწყვებთ სთავაზობდნენ გზასა და დასაჯომ ადგილებს.

სხვახარად არც შეიძლებოდა ეს საშუალო ასაკს მიტანებული და უკვე თმავთეთრებული ხანდაზმული ადამიანები მათ ამბობდნენ იყვნენ.

აი, სწორედ ამ საყვარელმა ადამიანებმა გაეცათ ახალგაზრდებს ცხოვრების ნათელი გზა, აზიარეს მეცნიერებას, შთაუბრეს სწავლის სიყვარული, პატიოსნება და ახლა, ამ სახეობა შეკრებებზე, თავიანთი აზრობების გასაკეთებლად მოვიდნენ.

დარბაზი თქვე ხალხით გაუქვილიყო. რაღაც საამით, თბილი და მართლაც სახეობა სახეობა სუფევდა საქართველოს წიელი დროშის ორდენისას სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის სააქვო დარბაზში.

პრეზიდიუმში დინჯად იკავებდნენ ადგილებს რესპუბლიკის პარტიული, საბჭოთა, პროფკავშირული, კომკავშირული ხელმძღვანელი მუშაები; გრამატიის გვერდით სხდებოდნენ მინისტრები, უმაღლესი სასწავლებლების რექტორები, სხვადასხვა უწყების, საზოგადოებრივი ორგანიზაციის წარმომადგენლები.

ასეთი შეხვედრები ალბათ იშვიათად იმართება სადღე.

აი, უკან დარბა სტუდენტების წლები. მიღვრებში, აუდიტორიებში და ლაბორატორიებში გატარებული დროები მოგონებად გადაიქცა და ახლა, როცა საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო, ზოგადეკონომიკური და სასწავლო-კვალიფიკაციის, სტრუქტურული მენეჯერების ინსტიტუტის კურსდამთავრებულნი ცხოვრების ფართო გზებზე გასავლელად გამზადდებულ, მთელი რესპუბლიკა უწყის მათ სახეობი გაცილებას.

ყურადღებოთ ვუყვან საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის გამოსვლას, საჭირო ჩანაწერებს ვაყვებ და მოვიხატებ თუ არა დროს, მაშინვე გავიხსენებ დარბაზს ვაყვებ თვალს.

აგერ იქით, ჩემგან მარცხენა მხარეს რომ შევგვრებინი ახალგაზრდა ზის, თემურ ბეჭური გახლავთ, იმის წინ ი თავაყუელი გალინა კახიევა ჩამომდგარა.

ეს ორი ახალგაზრდა მათავრებული სპეციალისტი გუშინ გვიცინი სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტში.

თემური იხიებურ-მიწათმოქმედობა. ეს სპეციალობა შედარებით ახალი დარგია და ჩვენი რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობა მწვავედ გაიციდის ასეთი კადრების ნაკლებობას.

ახლაც თითქოს ნათლად ჩამესმის ყურში პრიორიტეტის კაბინეტში თემურ ბეჭურის გულწრფელად ნათქვამი სიტყვები: — თბილისი დღეს დაახლოებით სამასი იხიებურ-მიწათმოქმედი ესაჭიროება. იცით რა, მე მინჯ სოფელში წასვლა გადაწყვიტე, დარწმუნებული ვარ, იქ უფრო გამოავლენი საქმეს.

აი, ზუსტად ასეთი რწმენით არის აღესრული მისი მეგობარი გალინა კახიევა.

ჩვენი რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობას დღეს პავიოთი ესაჭიროება მაღალკვალიფიკაციანი აგრონომები, ვეტერინარები, ტექნოლოგიები, ეკონომისტები, იხიებურ-მექანიზატორები, მეცხოველეობის უღვეტროფიკატორები...

და ამ დარბაზში შეკრებილი 1200-ზე მეტი ახალგაზრდა მათავრებული, დარწმუნებული ვარ, მთელი სულთია და გულით, მთელი არსებით იზიარებს თემურ ბეჭურისა და გალინა კახიევის აზრს.

ტრიალუხაზე ერთმანეთს ენაცვლებინ შთამბეჭდავი სიტყვით გამოსული რექტორი და პროფესორი, კოლმეურნეობის თავმჯდომარე და საბჭოთა მეურნეობის დამატორი, სხვადასხვა დარგის სპეციალისტი და თოვლიანი შესაქმნელად მიმავალი ახალგაზრდა.

საქართველოს კოლმეურნეობებმა და საბჭოთა მეურნეობებმა შარსას სარეკორდო მისავალი მოიწიეს. ჭერ არასოდეს დავდებოდა იმდენი ჩაი, ციტრუსი, იღვნი ყურადღებები და სხვა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტები, რამდენიც მათუ ზუთწლიდის მთიებზე წელს დავაზინებ.

აი, აქტივობა იყო, რომ ჩვენმა გარჯანა ხელმა სოფლის მეურნეობის მუშაკებმა ლინილი ილიას ბეჭევის გულითადი მილოცვა და კეთილი სურვილები დაიმსახურეს.

წინ კიდევ უფრო რთული მიჯნებია გადასაბა.

მიმოვად ზუთწილედში საქართველოში უნდა გავსწილეს 30 ათასი ჰექტარი ახალი მიწები, 21 ათასი ჰექტარი ხეხილის ბაღი, 11 ათასი ჰექტარი ჩაის პლანტაცი, 11 ათასი ჰექტარი ციტრუსების ბაღი, შეიქმნება მეცხოველეობის ახალი კომპლექსები.

დაახლოებით ათი წლის შემდეგ ჩაის ფოთლის წარმოებამ ჩვენში უნდა მიაწიროს 700 ათას ტონას, ციტრუსების წარმოებამ — 500 ათას ტონას, ყურძნის წარმოება გაიზარდოს 1500 ათას ტონამდე, გორაკეცებმა მეცხოველეობის პროდუქტების, ბოსტნეულსა და კარტოფილის წარმოება.

ინ უნდა დიდობის ეს რთული მიჯნები? ქართველმა გარჯე გლეხებმა, საკოლმეურნეო ველ-მიხედვებისა და საბჭოთა მეურნეობების მრავალხალხამ ვკარდათ!

აგერ იმ ცხოვრების დიდ გზაზე გასულმა ახალგაზრდა სპეციალისტმა თამაზ ბურღულაძემ და მძიმხა დანელიამ, ნათელი სიხარულიდემ და ტრას დაბისონიამ, ყველა დინჯ ახლა ამ სააქვო დარბაზში ზის და ყურადღებობს უსწესეს ტრიალუხას მდგარ ტრიალუხა და სახემომიძიარ ზურაბ ფტეკარაძეს.

ზურაბი წლები მანძილზე თურქულენის სახელობის სტრუქტურალი ყოფილა. ინსტიტუტის ადმინისტრაციის შემდეგ იგი შშობილურ ზეზუანაურის რაიონში გაბაწილეს სამუშაოდ.

აი, ჩაივლის ეს სახეობი შეხვედრა, ყველაფერი მიწყნარდება და ირისამი დღის შემდეგ აგრძობი ზურაბ ფტეკარაძემ დანიშნულ ადგილზე გამოცხადდება.

ჩაკა კოლმეურნეობაში ახალგაზრდა სპეციალისტი, დღესა და ღამეს გასწავრება, რომ სოფლის მეურნეობაში სწრაფად და ნერვოს მეცნიერების აბალი მიღწევები, განაზოგადის მოწინავეთა გამოცდილებმა, უფრო უხვი და ბარაქანი გაბადის მოსავალი.

ყოღვა გამხელოლი სჯობია განა ვცვლგან და ყოველთვის საჭირო სითბოთი და საჭირო გულისყურით ხვდებიან ახალგაზრდა სპეციალისტს?

განა ყოველთვის თთავლისწინებენ, რომ მათ პრაქტიკული გამოცდილება აკლიათ და მხარში ამოვრბან, განმეხნება და წახარება სჭირდება?

რა თქმა უნდა, არა! პარტიის აფარული პოლიტიკის აქტიური გატარებისათვის ყო ამ საბჭოთა სწრაფი მიჯნეავიკავი არის საჭირო!

...რებიის თავმჯდომარე სიტყვას აძლევს საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრების კანდიდატს, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანს ანანასა გულუარი შვარცნაძეს. მის მეგზვრეად მოწოდებას ახალგაზრდა სპეციალისტებისადმი მთელმა დარბაზმა ტკიპით უხასხება.

ამით გამოხატვა ახალგაზრდების მხედროფანა — თავისი ცოცხა, ძალა და ენერჯია მომხმაროს სოციალისტური სოფლის ახალი აღმავლობის წმინდა საქმეს.

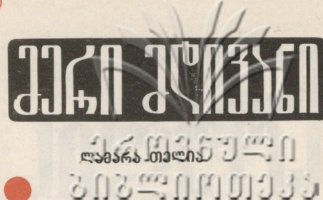

გვარაპყვეთ ნიადაგ!

ქუთაისელ მეაბრეშუმეებს სადაც გეგათა, სადაც რინია, — ენთო, იოინათო, — განა იოლია! აქ ყველა ძმობილმა, აქ ყველა დაიაბ, კვეყანას მოჰფინა სახელი — აიას! აქ ის კოლხეთია... ფაზისის ფერია... ტრფოლით მოხრილი აქ იდგა მედეა, და შენი ყაბიდან — ძაჟად ახვეწერო, აქ იყო კოლხური, აქ იყო კეთილც... მოდი, დამეშრედი, ამაღლიდი, აფრინდი, ფრთა გაქვს აბრეშუმეი, შეგზარბის აპირილი. მასრეფთო, მალრიბიო, დასავალით, დასავალით, ვართ შენით მალღები, ჩაგვახსი, გვაჯავალცი: დღეთი მონიგებულნი მადლი გეცეთ ათასი — დიხა და ატლახი გინწლიათ კლათაში. მარადის მართალი, არიოდეს ურიგო, — ბუჟილბეში ნათაო. აუკავს „სულოყ“;

ზე აყავეს უღვიო იგი ისტარია, ათასწილედლებით რომ წართქვამს: სწორია! სწორია! — რუსთველმა „ფეხვისტეაოსანი“ თამარქალს მიართვა აბრეშუმე-სოსანიო. ეგ ხსოვნა გეშურე, ქართულს ნუმც მოეშლება! — შენი აბრეშუმე მიჰქონდა დროშებად! და ოდეს დგებოდა მამაცია არო შებმის — წინ, წინ ინთებოდა აბრეშუმე დროშები, წვეზოდა მომხდური, კვედოდა მომხდური, მაგ შენი კოლხური, აბრეშუმე დროშებით! გავხედე, გავხედე, იმერის აპირილებს შენი აბრეშუმე მიეღის საპირედ! შენ — ნაზო იმერო, — სრულიად ქართულით

დღეისას იმდერ და ხარ რიბტუნი ჩართული! შენ — ტბილი იმერო, — სრულიად ქართულით, — აბრეშუმეს იმრავლებ — დიხა-აკვალთული! ტრეღად მოიჩიულო სტავრებით, სისინებით, ნურც როს მოგჩრდილვია ეგ შენი შესინო. ნუმც დაყოვენებულან ეგ შენი დაზგები, — ეგ დიდბუნოვნება საქმენი, აზრები! იბრძოდე, იზრომე, გუწარწარი ლინდაცხ, — შენი აბრეშუმეი გვარაყვეს ნიადაგ!

სამულო ტონის ღამაზა ქალა. ავცია სადად, გემოვნებით. არაფერი შევიარა და თალში საცემი არ არის მის გარეგნობაში. საულონის გიურები პირდაპირ თვალბინა. მიმხიბლავი გულადილობით, უშუალოდ ღამაზარის თავის ცხოვრებაზე, სასუშოზე, სიხარულზე, სიძინედებზე. თანამშრომლებზე, კოლეგებზე, რაგაზე... საკუთარ თავზე თბობისას იგი, უპირველეს უოლგას, ღამაზარის თავის დამკვიდრებულბაზე შრომისადმი, საზოგადოებრივ საქმიანობისადმი, მომავლისადმი.

უფერას თავის ცხოვრების ნაიღ ამბებზე საუთარ, იმ მიწვევებზე, დამაბული შრომით რომ მოიკავა. ზიარად ზმარობს გამოქვებზე: „გავაყვით“, „გადავუბოძო“, „შევიდგო...“ უხერხულობას არ განზობს, არ ენიათ, რომ კვენაში ჩანაირთ. მევენ, დარწმუნებულა საკუთარ ძალბუნა და თქვენა, — სცერა, რომ სწორად გავებო. ხალაიო, თავუბულის მზით გახასხებულა კაზნიტც უყველბის ზეჯაში შეტყრებულ პატარა ხომალდს გაეს. თაროებზე აუჯრატლდა ჩამორიგებული სიგელები, დალიბობი, კუთხეში რამდენიმე გარდავალი დროსა. „გარდავალი“ — ან სიტყვისათვის მღელ ვამეიგებ, სულ რაღაც ერთ საათში დავინახავ და დატრწუნდები, რომ აქ არ არსებობს „გარდავალი“ ჩიღლები. ისინი თუ მოიოფებულა, — სამუდამოდ ახვა უფვი შემოვი წელოწლია...

მე ვესაუბრებით ერთ ძალიან ცნობილ ძალიან დამსახურებულ, ძალიან სათმო მანდილოსანზე, რომელსაც მიეღი ჩვენი რესპუბლიკა იცნობს. ეს ქალი მერი მდივანი — გარდავალი რაიონის ნორის მეფინველეობის ფაზიის დირექტორი, საქართველოს უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის წევრი. რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს ქალაი შრომისა და ეროვნოცხოვრების დედადა და ზავეჯო დაცვის მუღბევი კომისიის თავმჯდომარე. რესპუბლიკის პროესაბჭოს მთლი კომიტეტის წევრი, სკკ XXV და საქართველოს კომპარტიის XVI ყრილობების დედეგატი, მსოფლიო მეფრირველების ასოციაციის წევრი.

ფურნალისტებს აქვო შეითხებენი, რომლებსაც ხვდადსხვა ვარანტიო ძალევენ მოსაუბრეს: „ახლაჯარდობაში ვინ ვინდელთა გემოწილავთო? დღევანდელი თქვენი პროფესია რაინდნად უბასუხეს წარსლის ოცნებებს? თავიდან რომ შეიძლებოდეს არჩევანის გაკეთება, რას შეეცოდელი თქვენს ცხოვრებაზე? ეს კითხვები, მე ვფიქრობ, სრულიად ავ არის შემოხვევათა და მომკვლეობული. თითოფულმა ჩვენგანმა ზავეჯომიდან გამოხალა ოცნებები, მომავლის ვეგებში და ხვტა ათასგვარი სურვილი. და რიცა დღევანდლობის იმ ოცნებებს ავარტებს, აღამიბო რეუთ ხვდეს საკუთარ თავს ცხოვრების მიხვედულ-მოხვედულ გზებზე. აუხდენელი ოცნება უოვედობის ტრაგედია როდია. აი, მაგალითად, მთლი კომისიის ზავეჯომის ოცნება იყო ყოფილყო... ბიჭის მას უნდოდა გზაჩილად, მოეყო ყველა ომში, ოცნებების, ვადებტარა გრანდიოზულმა ამოცანებში... ერთ დღეს გვიგინდა წაიკობას, რომ დღი სარდალი კირისი ტორტე და-მარტახა... სისათა შევის ქვერეგა ტრეპაზი, ისიც გაყო, ეკვატორში შეგობდა კლუბარბა, ხოლმე საქართველოს, იმ უშეშინებრს და უძლეურეს ქვეყანას, განაგებდა ქალი — ძღვეანობილი

ნანირა ნიშარაძე

სხვა არაჟმრე...

სხვა არაფერი არ მინდა, ჩემო, ერთი პატარა სახლ-კარის გარდა, მქონდეს ვაზის და ტყემლების ჩერო, დაბალი ოღებ თეთრი და სიდა. მქონდეს პატარა სახლი და ეზო, მუღამ ხარობდეს ვარდი და თუთა, ჩემი შვილები ძვირფასნი გემზო, დაეცნულბენდენ მწვანეზე მუღამ. მქონდეს სიციცხლე ჯანსალი, მტკიცე, სიკავეს არვის ვუზამ აროდეს, და მასინდობა ვიციოდ ისე, მტერს და მოყვარეს მოუხაროდღეს. სხვა მე რა მინდა ბოლოს და ბოლოს, მსურს სიყვარული გაშლილი ფრტობით, ვრცელ სამყაროში მქმნოდეს მხოლოდ, მშვიდობისა და სიყუთის ხმები!

ჰვაპილბაის ზამოჟუნახე მისსოჰჰო

ჰორტენზიები და აზალიები, ქართული ზამბახი და შრომინა, განთქმული სინახით, სურნელით, ხასიანს ღლახტებუე მოჩანან. ფურისულა და ნაზი ხარისძირა, გენცინადა და ფაქიზი ოლა, სუსტი, პირმშვენიერი ია მოდრეკილა და თავს მალავს. ტიტბე, უღურჯესი ისამანი, ნორჩი თეთრყვავილა და მიხაკი, ვიციქური დედხანს და აღურსით, ვიციმი, გულწრფელად მიხარის.

ყველანი აქ არიან მოხასხასე, ციკობა კლიდის სორცა და ხასეკი, თითოთის საქართველოს ბუნება აქ ჩამოიტანეს საესებით.

ყველა კუთხე, კალათები, კონები, სკოკო თუ ნამტერეგები ტრეტების, ოქროსფერ სოფელს მომავლინებს მუშეში ჩაბატული ოდებით.

და მეც ნეტავი ჩრდილი მუხების ამოკუსულოყავ იად წუხელის...

თამარ მედიქი და საწარმოლო პატარა გოგო ახალმა ოცნებამ გატაცა...

ოჯახი მრავალრიცხოვანი იყო. მერის, შვილებში მესამე გოგოს, ბებია ცნა ბუთი წლისას ახწავდა ანწანი; თავად ბებია მზეპირად იცოდა „ვეფხისტყაოსანი“ და შვილიშვილის ძილის წინ ზებირად უციბოდავად ხოლმე პიუჟის ადგილგებს.

მდივნების დიდ ოჯახში ყველა მღეროდა. ზაფხულობით აივანზე, ჩაის შემდეგ ვიტარას რომ აკვერსებდნენ და ტბობულ ჩაახვევდნენ: „ვოი, შვეტარბულსოვის, ვოი, ნაილოც კი ბნელია...“. მერი საწოდლებს ექაჩებოდა ბებია: — ბებო, წამო, „ვეფხისტყაოსანი“ ვიკეთა...

და ეკა ბებიაც „ეუნებოდა“ სათქმელს, ახწავლიდა სიმართლეს, მოუვასი ერთგულებას, სამშობლოს სიყვარულს, ერის პატივისცემას.

...სკოლა ოქროს მედალზე დაამთავრა. ფიზიკის მანკვალბეული დარწმუნებული იყო, რომ მერი მდივანი კიბერნეტკიას არ უღალატებდა, ქართულ მანკვალბეულს ვერავინ დაარწმუნებდა, რომ ლიტერატურული წრის სხდომაზე ნიკოლოზ ბარათაშვილის შემოქმედებაზე მოხსენების წაქიობა-ვა, ქართული პოეზიის ზედმეტივენი მცოდნე ბავშვი ფილოლოგის არ აირჩევდა. მაგრამ მერი მდივანი თავისი „ოქროს“ ატესტატით საქართველოს ზოოკუბერტიწარულ ინსტიტუტში მივიდა. ბუთი წლის შემდეგ დიპლომიც ბებრისკავან განსხვავებულს, — წითელი ფერის მიიღო. 1957 წლის კურსდამთავრებულთა შორის ერთადერთმა ფრიალანსმა, ყველას რომ ეგონა, კათედრაზე ახპირანტურაში დარჩებოდა, მანრეულის რაიონის სოფელ უსლარის საბჭოთა მუერინობაში მეცხოველეუთა ბრავადრად დაწყო მუშაობა. სოფელმა მადლ შეუთვარა კვიანი, საჭმის მცოდნე, ვერცელსწავლითი დაუდგარი ზოოტექნიკოსი; მასავით ვერავინ დატყენებდა ტუნს საფორმზე, მასავით არავის შეეძლო თავადადგებულ მუშაობა და სოფლის სიყვარულს. ამიტომ მეზობლებმა გულის ამ გამოტანზე მერის, რაცა ეკა სოფლის მეურნეობის სამინისტროში მეურნეულობის დარბო ზოოტექნიკოსად გადაიყვანეს. ახალ სამუშაოზე სხვა კეთილად გამოხმადედა მერი მდივანის ფართო უმხმადელობის. შვიდი წლის წინ კი იგი ნორვის მეურნეულობის ფარბიის დირექტორად დინწმეს.

საბჭოთა ადამიანი მოწოდებული უდღესი მისიხიავის — იყოს ახალი სოციალდობის მშენებელი. ჩვენი რესპუბლიკის უკანასკნელი წლების ცხოვრება გატყოცული შოაგინებული შრომის რომანტიკით, ვრანდოულია ამოცანები, რომლებიც სკკპ XXV და საქართველის კომპარტიის XXV ყრილობებმა დაუხასეს რესპუბლიკის მშრომლებს. ამ ამოცანათა გადასაყვებლად არ არცემბოს წინდობანი, მეორეობისხოვანი საქმეები.

აქტიურებს ცხოვრებისულმა პოზიციამ მერი მდივანს, ახლა უკვე დირექტორს, ძალზე მწილი, რთული ამოცანები დაუბარა. ვანად მობიოზრადედა იმისა, რომ აღიბუტყო ახალი და ახალი უღლებები — რიგირც კოლექტიური, ისე ზოოდეს. დღეს მაღალნი უღუცხეს მანკვებებს, ვიდრე გუშინი, ეს ცხად მისი ცხოვრების წარმატებულები მიაწინა. ამ მონის მისაწვებდა მერი მდივანი თავი მოუყარა ადამიანურ თვისებებშია მიეღა არსებულს — შოაგინებებს, ვტაცებებს, ტინს, შრომისმისუცარბობას, ინტელექტს, რომელებს პრემიულ დღეს წარმოადგენილთა ტესშარბიტ გამარჯვება.

რცა ფარბიის უზარმაზარ ტერიტორიაზე დავლიდობდა და დირექტორი დაუყარავი საპაუტო, დახასტობის ხლახი, მანსმწოდნი მანეიტი მათავალიბრბინებელი მეურნეობას, მე ვნახე იდუაღურად ბუთი, ტქნიკის უმხლავი დინწე მოწოდებითი საამქრობი, ბანდარად ქვეთული, ვარბის სურნელითი ვანდნობლი წაწარმო, ვკაქოპიბუტული თეთრ ხალაღობნი გამოწოდებლი მეურნეულები.

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XXV ყრილობის დელეგატი მერი მდივანი (მარცხნიდან პირველი) ყრილობის დელეგატთა შორის.

მერი მდივანი დარწმუნებულია, რომ წარმატება მიღის იმ კოლექტივში, რომელიც საერთო-ხალხო სემსიხობის იღწვის, ვინც არ წარბიანდებდა, ვინც ცხოვრობს დიდი პრობლემებში...

...ცნობილია, რომ საორბამენი უმხლავი შედეგის უყუბ, ერთი ხელის დავტირი, ვერ მიადრებს რეკორდებისკენ იგი მიღის ნელ-ნელა; მხოლოდ იმბოში კი არა, რომ საორტულ ფორმას ერთ დღეში ვერ შეიძენ, იმბოტაც, რომ თანდათან ჩნდება რწმენა. შვიდი წლის მანძილზე კოლექტივმა იწამა დირექტორი, ინდ მას, შეუთვარა იგი. არ არსებობს პრობლემა ნორვის მეურნეულებითა ცხოვრების, რომელთა გადაწყვეტა მერი მდივანის სულს ემბაზში არ იყოს ამოცალბეტი.

მისმა ნიშმა — ვაიგოს ადამიანის ვანწოდებლობა, მასთან ერთად იხიბს არ იმეურნეობის, დატუქსის სკეს ამ მეურნეოს მას, თავს არ მიტყენ უღლება სავსე მოახვიოს საყოფარო ცუდი ვანწოვსა, — მინილოთურად შერა მიეღი კოლექტივი. მერი მდივანი ფლმის ყველაზე რთულ ძალატება...

...მინილოთურად შერა მიეღი კოლექტივი. მერი მდივანი ფლმის ყველაზე რთულ ძალატება დაუბარა ურთობირობის ძალატება. სხვისი სუბიექტიური ურთობირობის მიოთიხობს საყოფარო სუნისი ლობირბინებით მიოთიხობს საყოფარო, მოთიხინებით ხავსე, აღორბინებს მოაგრბობას, საყოფარო თავზე კი ომორითი ლაბარკობა — ესეც დიდი ნიჭია ომორი მერი მდივანისათვის, ახე ვიქტას, ვანწმუტების საშუალება. ამით იგი პაუტყეს რწმენის დაძაბული საშუალო დღის ვანწოვლობაში. ამ დროს შეგიძლიათ მისცეთ შოოლოდენელი შეთიხობს: „ბუნდერიო ხაროო“, რომელზეც იგი დაუფრებლად ვიპასუხებთ: — თქვენ ნახეთ ჩვენი ფარბიკა? ნახეთ საშუალო სკოლა, ბავა-ბაღა — უფსოთ კვებით, მონახულით მედალბეტი, კინდარბაზი, ბიბლიოთეკა, სასურსათო იცა სამარწველო მაღაღობი, სახადილო...

...ისიც ვაითვალსწინებთ, რომ ბინებში კენდრა-ლური გათბობა, ბუნებრივი ვაზია წელს მობინდრებები ვანაავთუფდენენ კომუნისტური ვანახალხისვან; მინის პრობლემა საერთოდ ვადაპტრბლია, მაგრამ სახინო პირობების ვაუწმუტების სახეობის მადლ შეუთვარა ჩადედა ახალი ოთხი სახეობის მადლ სახადილო, საყოფარო ფაქტორები მომსახურების კომპანიათ, მადლი-კომპანიათ.

1978 წელს ფარბიკის უნდა დემწოვდინება 25 მილიონი ცალი კვრეცხი, დამწავა — 28 მილიონი 400 ათასი ცალი კვრეცხი. ერთი კომპანიდან მიღებული კვრეცხის საშუალო მანკვებელი ფარბიკა უკვე 30 ვაუტრბლია საყოფარო საშუალო მანკვებელს. ფარბიკის დიდი ვანაწვება იყო იმის, რომ მართან სახმწმუტვის მიმკედა 811 ტონა ზორტი, ვებმა კი 600 ტონას თივალსინდინება.

ზორტის ვანწმუტების ვარბის მონაში, მეურნეულებს ფარბიკის რაობისკედა შუკვი. ამ დროდინდ ფარბიკის შონან 6 ათას მანკვის მოვება მაღალი.

შოელი კოლექტივის თვალსაჩინო მიმწვეებუნი ნაილდ მეტავებებს ის ფაქტორ, რომ 1974 წლიდან ფარბიკა ზედზედ ექსპრტ გამოიჭება ვანარკვეული საყოფარო სოციალდობი შეგობებში.

მოიხებ ვანარკვეების უმდეგ ქართული მეურნეულები საყოფარო საბაბო დეფაზე ჩაწერეს.

და კვლავ ახალი წარბატება: სკკპ ცენტრალური კომიტეტმა, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭომ, საკავშირო პროფსაბჭომ და სრულიად საყოფარო ოლქი ცენტრალურ კომიტეტმა სრულიად საყოფარო სოციალისტური ექიმბატარში მოპოვებულ შედეგისათვის ფარბიკის კოლექტივი დააჯილდოვეს ვანარკვეული წითელი ორბით. მოიღი და ამის მერე თქვი, ბუნდერიო და კმა-უდილთა თუ არა ფარბიკის დირექტორი?

სულს უხეუი

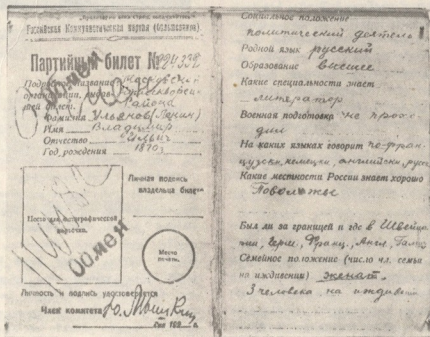
ვ. ი. ლენინის ცენტრალური მუზეუმის თბილისის ფილიალი გაიხსნა 1938 წლის 2 ივლისს, საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის გადაწყვეტილებით.

გახსნის პირველი დღეებიდანვე მუზეუმი გადაიქცა რესპუბლიკის მშრომელთა კომუნისტური სულისკვეთებით აღზრდის ერთ-ერთ მძლავრ კერად.

საქართველოს მშრომელებისთვის, ისევე როგორც ყველა კეთილი ნების ადამიანისთვის, უაღრესად ძვირფასი და ახლობელია ყოველივე ის, რაც უშუალოდ არის დაკავშირებული ვლადიმერ ილიას ძე ლენინის სახელთან.

აი, სწორედ ამიტომაც არის, რომ მუზეუმის დარბაზებში არასოდეს შენეულა ხალხის ნაკადი.

ჩვენი რესპუბლიკის მშრომელები, საბჭოთა ტურისტები, უცხოელი სტუმრები მუზეუმში გულდასმით ეცნობიან პროლეტარული რევოლუციის გენიალური თეორეტიკოსის, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის შემქმნელის, მსოფლიოში პირველი სოციალისტური სახელმწიფოს დამაარსებლის, საერთაშორისო პროლეტარიატის ბელადის ვ. ი. ლენინის ცხოვრებასა და მოღვაწეობას.

მუზეუმის ჩეიდმეტ დარბაზში გამოფენილი ოთხი ათასზე მეტი ექსპონატი ნათლად და დამაჯერებლად ასახავს ვლადიმერ ილიას ძე ლენინის ცხოვრებასა და დამაბულ შემოქმედებით მოღვაწეობას.

მუზეუმის სტუმრები განსაკუთრებული ყურადღებით ათვალიერებენ ვ. ი. ლენინის პირადი ნივთების პირებს. ბელადის თითოეული ნივთი დიდძო ბიოგრაფიის, შრომის, ბრძოლისა და გამარჯვების გმირული ისტორიის ნათელი მონღვა.

ექსპოზიციის მრავალრიცხოვანი დოკუმენტი და მასალა დამაჯერებლად მოგვითხრობს, როგორ ვრცელდებოდა და იმარჯვებდა ვ. ი. ლენინის უკვდავი იდეები საქართველოში, როგორც

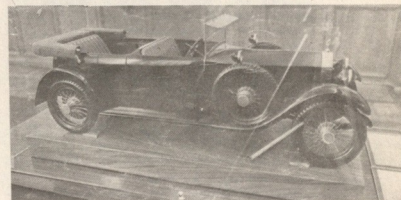
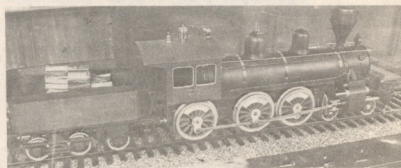
მჭიდრო, რევლუარული კავშირი ჰქონდა ვლადიმერ ილიას ძეს საქართველოსა და ამიერკავკასიის ბოლშევიკურ ორგანიზაციებთან.

ვ. ი. ლენინის მუზეუმის ექსპოზიციებში სხვადასხვა ეროვნების, პროფესიისა და ასაკის ადამიანები პოლომენ პასუხს თანამედროვეობის მწვავე საკითხებზე, მომავლის ნათელ პერსპექტივებზე.

მუზეუმის ექსპოზიციები ამტკიცებენ, რომ დრო უძღურია ვ. ი. ლენინის გენიის ნინამუ; ბელადის დიდი იდეები, რომლებსაც შემოქმედებითად ავითარებენ მის მიერ შემქმნილი საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტია და სხვა მაკრესისტულ-ლენინური პარტიები, რეალობად იქცა.

- ვ. ი. ლენინის კაბინეტი კრემლში.
- ვ. ი. ლენინის პარტიბიუეტი.
- ვ. ი. ლენინის ცენტრალური მუზეუმების თბილისის ფილიალის შენობა.
- ჩვენი რესპუბლიკის მიერ მიღებული სავაჭრო ვარდამაჯილი დროშები ვ. ი. ლენინის მუზეუმში.
- მუზეუმის ერთ-ერთი დარბაზი.
- ვ. ი. ლენინის ბინა კრემლში.
- ორთქლმავალი, რომლითაც ვ. ი. ლენინი 1907 წელს კონსტანტინოვლად გაემგზავრა ფინეთში.
- ვ. ი. ლენინის ავტომანქანა.

წიგნადან: „დაკარგული არსადღებები“

გამარჯვების 35 წლისთავისთვის

უკვე შემოსული იყო სიმინდი, დღე-დღეზე გაპირებდი მოტყვას, მაგრამ აღარ დაადგა საშუალება... ურსენ ვერ მოულოდნელი: ჩალაზე ნათესავე არანაირ დაგვეხებოდა, ორი გზისა გამოვა და კოდანხვარი მარცხველი ამირჩევდა.

კოდანხვარი სიმინდი შეიღო ქონება იყო ჩვენთვის და ვერსოთი ვერ ვიმეტებოდი სასხელოს, არადა, ზოგ-ზოგიტი გაიძლიერებოდა ძვირისა გვიფასებდნენ უტაობითი აქრიალბული ურსის ქვესოფელ საათით სიგრილეში გამიტყანას. წინზე აკან მითხრა, გადადი, ისევ შოი პაპას შესჩივრე, ბაი ჩვენი ცოფადვაც აცოტავებს და უარს არ გეტყვისო.

კინც არასოდეს დგაზარდება გაქირავებისას ხელის გამოხრებას, იმისი უფრო გერიდება — მეც ამიტომ ავითრე ვეც... ცალკე ჩვენ ვჯვანობოთი, ცალკე დედამეჩი, მაგრამ, ტყობობა, ამაზე იფად არ გაგვიჩრადებოდა არავინ, თანაც მოხვანა-ფაფრების ვლიც გვეყო კონტრე, გახასხასავიც და, რაც დაგვეჩრადებოდა, აღბანა, გახასხასულის გასვლამდეც ძლივ მიგვათრევირებდა სულს.

კაცმა რომ თქვას, რომდემდლა მივანყდებოდი ლობი-ყურის, ბოლო-ბოლო ხომ უნდა ავეტყანა სიმინდი? პოდა, ვერ მოტყვას იყო მთავარი და აკა დედამეჩსაც ასე შეუთვალავი.

მეორე დღეს, შუმენ რომ ამოიხანა და ჩრდილებიც ამოიყულა, მაშინ ჩამვიცა დედაჩემი. მაშინ ვენახის სიმინდი კინაღამ განახვერებულ გვექონდა და ქიხის წინ კარგა მოზრდილი ხვიავი იდგა. მამაბაპურად რომ ჩამვიცა და ჭრიჭინამ გაგვატყინა, ვამბობდათზე ვარო, ვენახიდან ტარო აღარ იყო გამოსახადანი. ჩემი მშაყაცები და მომხრავები მიხო და გოგია არ მოვემარებოდენ, ბურე ხატი დღე ჩაივლიდა ცხელი ოჯლის წურწურით. ღრმთმა უშველით, ვანი არ ავლადი, ახალისი და მადა. რაკი სიმინდი ბარქის გამოვლებს აპირებდა, ხელგამოლობასაც აღარ დაგვირდობდა: არც მჭაბაპურა გვაკავდა, არც ვეული, არც მანწინი, არც ლადერი მოხვედრი კარტოლიცი: ლობიო და პამიდორი ხომ გვექონდა და გვექონდა!

იქვე, გვერდით, ვენახზე მუტი სიგრძე-სიგანისა სიმინდი გვეთხა. პაპა ის იყო, რაც იყო, კიდევ იმან დადგანა ხვიავი!

— დედამეჩი — სახლს ბედის ანაპარა ვერ დავტოვებო — შინ მივდიოდა საღამომობით, მაგრამ დილით იმ დროს დავგადებოდა ოაგზე, სიცივით მოვეციდი ბიჭები ისევ სიმინდებში რომ დავბორიალოდით და ნინო ბებიია, ის-ის იყო, მარტოხლად ყარაღლის კვლობაზე ყსივად ახვალდებოდა, თან საყელერს სხნდება ბუტიას.

სისარული ტყისზე აღარ ვივდიე. ბეგრის-ბეგერი ორი ურეტი ფხისი იმედი გვექონდა, მისიმი კი თქვა, კარგი ბიჭობა უნდა, სამხვედვად რომ ავიდეს. იქვე შევეკარა. გაბარხადა: მაშინ ტორილას გლობოვც ვეღარ გამირჩევია ლობემქრელას წრიპინისგანო, ნავად, ჩიორა პაპა გავმცდივანი ბე-

რადან. მოვიდა ჩიორა პაპა, გახედ-გამოხვდა სიმინდს, თავი აკანტურა ლილითი და აკა იმანაც ის არ გაიმეორა? — მალაღი ჭალალებები თუ არ ეტყნება, სამი ურეტიც ვერ დიდებულს. მერე მხარზე გამეტებო, ტოლივით დამარტყავ ხელი, მინის ბაგრინიც შენა ყოფილბარ, კახა ბაბონი, ვანისადაც და თინაც შენა გვიცინდიაო.

ის უფრო გაიკვირვა, ამ დამვეცილო გველაგაში ამდენი წვენი როგორ აილი სიმინდმა და ვეციტი ტარო როგორ დავიყარაო...
ნეთი, ვინც ჩალას ნაიღებდა, მასვე უნდა მოეჭრა, შეგერა და გამოუზიდა. ცარიელი მონაში კიდევ შო, მაგრამ ვენახის სიმინდის ასახალად ვერაგის დავლელებოდი — მზე რომ მომეტებოდა ყურებიც, დროით უნდა მომეპოვებოდა, მისი ნანვეტენა-ნავეტენი ჩრდილი, დროით გამრიცივანა მწერივებოდა.

მიხოსა და გოგიას აღაზანში გოდორყურები ქუთინდა ჩაყრილი, მიული კვირა არ გაგვიტანდა, ვინემე თუ არ მიავნე, თვებს ამოვიტანო, მშის ჩასვლისს ვაგუტის თავეც ძლიანაც მიწოდდა მომეცადა, მაგრამ ძილმა მანარევა თავი და ისე მოვიშვი, ისე მოვიფიქრე, ბიძამწინსული პალტოც ვღარ დავვიფიქრე. ძილის სიმსივლეში რომ ჩავეკრება, ბუტისს ყვეამ ნამომავლო და თვალბის წვაებაც მამაზეც გამიარა. ბუტისმა მოთხრა, მეორე, გურამ ვარსამაშვილი გუბანისო. მართლა ის იყო. ქიხის ბოიდან ბუტია ვენახში გადავადი და მამონდა გამოჩინდა. მამსივული, ცალკულიანი თოფი დიდავცურად ვეიდა მხარზე — ალუა მინისკენ ქუთინად დამეწვიე. გამარჯობათი და ზედეც მოაბა, ხვალ სკოლაში ახალ სასკოლო წიგნებსა და რვეულებს არიგებენო, ისე მივინა, თითქოს, წყალი არ გაუვლიდოდა გათენება-დაღამებასავითი. ნაკაცქების ზღადარი მგერია, მაგრამ ტყული ვუტყობოდა და მეც დავდეჯერე. ის რომ მცოდნობა, არსებე მოხანვე ბიჭების ჩამოტანინი ამავე იყო, რა დილითი გამიწყნებოდა და რა გამაღვიძებდა ღილის ბინდებუნში!

დილის ბინდებუნში ავუარე ვურამს, ძილის ანგელოზები დაუფროხო და თვალბის ვუმწენე-ფუმწენეც ვადვილი შინისკენ. ორნიგზას რომ ავიდით და სოფლის სუნიცა: საქონილს ბლევილი, მამბულის ყივილი, ძაღლების ლავაჯი, ურნების ჭრილი მოგვეგმა, მაშინდა ვკითხე: — საიდან გავიც, სკოლაში წიგნებსა და რვეულებს არიგებენო? — ბიჭებსა მითხრეს.

აღრე ვცოდნობა, ბიჭების ნათქვამს აპყვა, დილის ძილს არ გაემწნარებდი. მაგრამ ახლა უკვე გვიანი იყო, თანაც სოფელში შვევითი და ვიფიქრე, მიული თვა ნეჩი ეხო-ურე არ მიხანება, აკა ვარ და ბარქე თვალს მოვავლებ-მოვიტი. სხვათა შორის, მაშინ იმდენი აბურდელ-დაბურდელი ჭორი დავიღოდა, ისეთ ელადაც გვეჯავებოდა ვანში, ახალი სასკოლო წიგნებსა და რვეულების დაირიგების ამბავი რომ ნამოწვირდა მინემს, ს-

რალა ვასაკვირი იყო; ჭორი აკი ხშირად ნაჭერის ანარეცლია...

— დედამეჩი აივანსა შეკვიდა, დამინახა და გაცეცილი ცოცხიც შევიცევა ხელში: — რა მოხდა, შვილიო!

— რა უნდა მომხდარიყო? — ლილითი ავიარე ქუთინ — არ შევიცლება სახლი მომეწავლერსო!

— მაგ მიზეზით არ ამოხვიდოდი, — ვფერი პოქინად დაკარგულია.

— გურამ ვარსამაშვილმა სკოლაში ახალ სასკოლო წიგნებსა და რვეულებს არიგებენო: ნაცინობაზუგო, მისწრებაზუგო, ყურისგავლერსო, შოდა, ნამოვდილი.

— მე კი, რა ვიცი, რა აღარ დამიტრიალდა თავში, — ოხენი მოუსეს ცოცხი, — გეცნავი მეც გავიცე გუმინ, ჩაველ დირექტორთან და, ვინა თქვაო, გაიკვირე... ცოტაც მოვითმინოთ, შეილო, ცოცხად და ის ომიც დამთავრდება... რა ვუფით სიმინდს, არ ამოვეტანათო? — მომპირედა.

— ჩვენ კიდევ შენ გვლოვებოთ.

— დღესაც მივდგენ-მოვდებოთ, იქნებ იფად დავტყვებულეს ვინმე. არადა, მვერწყითი კოდანხვარიც და მეც იქნება ნავეციტი.

— პო. მაგრამ ვერა კოტას ნავეციტიც. აივინს ტახტზე ნამოწვიე, ბეგერი არ მიწავლია, მალე ჩამწინდა და რიცა გამაღვიცა, უკვე მივადღვევებოდი იყო.

ხელ-პირი დავიბინე და ეზოში ჩავდედი: გოგია კანდელაკისგან ნამკალი უნდა მეთოხა და ლობილებზე ამამბეული ტინარია, ლაშქარია, ჭუჭუტ-მავალა, ბაღბა გამომეოხა — მინდოდა ჩემი შინ ყოფნა დასტყვობდა ეზოს.

გოგია კანდელაკი უფროსი ლეიტენანტი იყო, ორი თვის წინ დაჭრილი დაბრუნდა ფრანგებთან.

შარაზე რომ გაველ, გოგია კანდელაკის სახლის-
კენ აღარ დამჭირდა ნასვლა — ქვევრიდან მოდი-
ოდა.

— ამისულხარ? — ხელიც ჩამომართვა.
— ცოტაც და ისევ ვენახისაკენ დავეშვები.
— კარგია, მუშაობა რომ არ გნაზრება!
— რაკი არ მგზავნება, ნამგალი უნდა მათხოხო.
— ყანა ჩაგინდა?
— უნის გაავსუფთავებ.
— იცოდ, ქვეს თუ უმარჯვე, მერე აღარ ჩა-
გვიგება ხელში და დამემდურები. შენ მომდურე-
ბას, ისევ ომში ნასვლა მირჩევნია, — ქვეთი გაი-
ხვდა — სატყროთი მანქანა მოატყვერებდა შა-
რას, — „ფორია“. მე არ მოვიკვდე, მაგარი
მანქანაა, ფრონტზე გავიტანა.

„ფორია“ მოახლოდა და საბჭოს გვერდით გა-
ჩურდა. კაზნიდან ორი მაღალი კაცი გადმოვიდა,
ორიცაც სამხედრო ფორმა ეცვა — აქცერების აუჯ-
ვინე კიბეს. ერთი ვივანი ჩვენი რაიონის სამხე-
დრო კომისარი იყო — პოლკოვნიკი.

— ნეტა, მეორე ვინაა? — გოგას შევხედ-
— ვერ გეტყვი. ის კი ინჟინერ-პოლკოვნიკია,
— შებრუნდა, მისწინებ ნაიდა, —ნახვევარ საათში
დამეჩნებაურე, მანამდე, შენ რომ გეკადრება, ისე
გავლესავ ნამგალს.

მაშინ სოფელში კვირაში ერთხელაც ძლივს
გამოჩნდებოდა ხოლმე მანქანა, გაცივდა და
გაიყოლებდა მტვერს. ჩემი ტოლი ბევრი არ მე-
გულელებოდა, დატრბახბახს, მანქანით მისიერ-
ნიაო — ასეთი რამ მართლაც საზარზომი იყო...
სოფელი დიპლატარიაანად ვენახებში იყო გაკრე-
ფილი, თორენე ახლა ეს „ფორია“ ას გოგო-ბიძის
მანევ ეყოლებოდა აღყავი მოქვეული.

ათიოდე ნაბიჯი გადავადგი და უკვე მანქანას-
თან ვიყავი. შორიახლო დავდექი და ავხედ-და-
ვხედე. შოფერმა (ისიც სამხედრო იყო, ახადგაზ-
რდა), ხელი რომ დამეჩინა ღიმილით, მოვიდა, წუ-
გეშინიაო, კიბეც ახმაურდა: კომისარი და ის
უცხო კაცი აქჩარებით გამოვიდნენ გზაზე.
— რა ვქნა? — პოლკოვნიკმა კომისარს შე-
ხვდა.

— კუთხოთი ვინძეს.
— პოლკოვნიკმა შარვლის ფეხიდან ცხვირსახოცი
ამოიღო, პირისახეზე მომსდარი ოვლის ხორხო-
შელა მოიშორა და ახლა მე მომაჩერდა:

— აქუერი ხარ, ბიჭო?
— დიახ, აქუერი.
— შვი ხელაშვილი თუ გაგივია?
— ვე რომელი ხელაშვილი, ცალფხანა?
— გიცნობა, — მხარზე ხელი მომიოთათუნა, —
თუ არ დაიხარბე, ნამოგვეყვი და გვაჩვენე მისი
სახლი.

— სახლს კი გაჩვენებო, მაგრამ თვითონ ბერა-
შია, ალაზარია.

— მაშინ შენ ისიც გეტყვიდნება, ვინმე სტუმა-
რი ხომ არ ჰყავს, ბურკაიკი?

— ჰო, ჰყავს, გიორგი პაპა, საწმინდაშვილი... გა-
ლმელია.

— სულ ბოლოს როდის ნახე? — გაფიქრდა
პოლკოვნიკი.

— გაუმინ... სამი თვეა, დღე და ღამე ვენახში
ვარ, გიორგი პაპაც იქვეა, ბურკაი და, თუ ვერა
ვხვდები, ხმა მინე მესმის მითი.
— ნაშობი, გენაცვალე, მაჩქვე, — შემეხუნა
პოლკოვნიკი, — მანქანით ჩაგვიყვან და მანქანით-
ვე ამოვიყვან.

— ახლავე! — თავი მივაბრუნე და გადავბე, —
დელი!

— რა იყო? — ზოანად გამაყრანა.
— ვენახში მივივიარ, ვენახში!

— რა გეტყვარება, შეიფე? — გზაზე გამოვიდა.
— ეცადე, იქნებ დღე მინც ამოვიტყინო სი-
მინდის აბა, ნაველი!

— ფრთხილად, შეილო, არ გამოვივარდი!
შოფერიც გავიტანა.

რაკი პოლკოვნიკი კაზნიში არ ჩავედა, კომი-
სარიც მარაზე ამოვიდა. შევხედე პოლკოვნიკს და

ახლავ მივამსგავსე გიორგი პაპას; მაშინვე
უთხარე:

— იქვედ ვხვანგეი ვეკითო.
არ გაკვირვებია:

— ალაბა, მამაჩემმა გითხარა.
მანქანა რუს ნატარში ჩაჯავდა და ის მომანყე-
და კომისარი, ისე შარედ მომხვდა მისი იდაყვი,
მეგონა, არასოდეს ჩამიცხრებოდა ფერდის ტკი-
ვილი.

გზაზე ვინ ვენახში მინადნე, ვინ ვენახიდან
მონადნე, ხალხი ვხვდებოდა — ისე მოგვეტრე-
ბოდნენ, თითქოს პირველად ხედავდნენ მანქანა-
საც და ოჯივრებდაც. ვინ იცის, უკვირდათ, მათ-
თან ერთად რომ მხედავდნენ: მაშინ გზებზე არ
ვარდოდა — მანქანა ხელა მდიოდა და ცნობი-
ლად ადივლად მიცნობდნენ.

ბურკაი გაგაჩქარებ მანქანა. ჩიორა პაპა იყო
მორიგე: შიი ვენახში გადავიდა დაფასებდავად,
გიორგის კი ქალბი ეყოლება ნახირი, ნამკალის
გაყოლებნაზეთი. პოლკოვნიკმა მიჩურჩულა, მი-
კითხე-მიკითხების დრო არა მაცეს, არ უთხარა,
რატომაც ვეკითხო.

ისე ჩავედით ქალის ნამკალამდე, ხმა არაკი
ამოვიტყინა. მანამდე ორი ნახირი შევხვდები, და-
პირებს, მაგრამ არ გაჯაჩქარებენე მანქანა, სხვა
ბურკასა-მეთი.

შიი პაპას ბერის ნახირი კამერებით ვივანი.

ჯერ სივხე მინცდამინც და მოლონიერებულ-
ყო და ნახირიც მშვიდად დაიზღაზნებოდა ნამკა-
ლი.

გიორგი პაპა კიორხა ბაყალის ჩრდილში იჯდა და
ჩაჩვენე იხედებოდა. კაპანას გამეტებით და-
ვარტყი ხელი.

— აგერ, გიორგი პაპა — ვუთხარა პოლკო-
ვნიკს და ბაყალსკენ მივახვდე; ისიც მაშინვე გა-
დაბტა მარდანა.

გიორგი პაპა ნამოგდა, მზეზე გამოვიდა, ხელი
მოიჩინოდა და მისკენ აქცერებით მიმავდა პოლ-
კოვნიკის მიავტრედა.

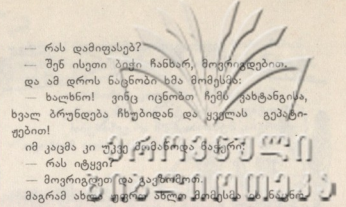
უცხე გაჩქრდა პოლკოვნიკი:
— შენა ხარ, მამი?!

— შეილო, ვახანგე! — იყვირა გიორგი პაპამ,
მუხლებზე დავცა და ხელეით ალაყარო, — ღმე-
როთი, შენი მადლის ცხირიში!

შეილო მივარდა:
— ეს რა დავმართა, მამი! — თვითონაც ჩა-
იროქა, მოხეხა, — ეს რა ამავგია ჩქეს თავს!
და ორივენი ატირდნენ.

კომისარს რომ შევხედე, მაშინ ხომ მოვლად და-
ვიტინე — ხელის ზურტიც იმზარლუდა ცრემლს.
შოფერი მანქანის ჩრდილში იჯდა, მინას დას-
ჩერებოდა.

— არ ჩავედეთ? — კუთხე კომისარს.

თავი გააქცეა... არაა...
 პოლკოვნიკმა მამა წამოაყენა — ბაყილის ჩრდილში შეიღებინა...
 — ასე რამ გავიგებ გული, მამი, ასე რამ ვაგაძინა...
 — სისმარში ვარ, შეილი! — ერთიანად კანკალებდა გიორგი პაპა, — კეთილ სისმარში ვარ, შეილი...
 — ვაფდაბას იქით ჰქონია გზა, მაგაზე როგორ შევქმევივინ დარსდ...
 — ჰო, შეილი, — ფეხის ნერვებზე აინია და თავზე გადაუსვა ხელი, — როდის სახე გამოიშლება ქალი, მაგარს თავის მოჭრა რა საიქმელია, მე ის მამორატებას, რომ ფეხებზე დაიკაფა ქვეყნის გადასარჩენად ნასული ქმარია... შენა, შეილი, ყოველ დღე სიყვდილს ელოდებიდი, იმ საღამანამ კიდევ ამ შენდრობაში ვერ გაუძლი უკაცობისა იკანონს რა ვუთხრა, თორემ ეკეთილ ქალზე სანჩრობებზედა ასათრევი ჩაქვიშული მქონდა და, დღესვე გადავიყრი ამ დონძინაძებს, შეილი, დღესვე გაიხიხივინა... ან მჭირს საამისო... როდის დამიბრუნებ, შეილი?!

— ათი დღეა გეძებ... იმერეთშიც არ დამჩრებია... წაიყოფი, შენი ასაველ-დასავალი არ მქვიითონისა... ნიშნითა შენი განაზნანდ... ამბავი ვერ დაბოლოვ ერწყნისა?
 — სადაა შეშრნა მადგენი გინი... მთლად გამოვიგებებუნ...
 პოლკოვნიკმა მთავის საათზე დაიხიდა:
 — ხუთ საათში თბილისში უნდა ვიყო.
 — რა? —
 — ბრძანებაა და უნდა დავემოჩირო... ნავედი, მამი, — მთავის საათი შეიხსნა, მიინდა, — ამის მეტეს ვერაფერს დაავითვებ.
 — ხი იგი, უდავილო ხუმრობა არ მიყვარა... — საწყლად გაიღიმა გიორგი პაპას.
 — ვის უნდა, მამი, სიყვდილი, მაგარს რას იზამ? — ხელში მიარჩა საათი.
 გიორგი პაპაზე ხელი აუკრა და ისევ აბლაკდა...
 — სად მიხვდა შეილი ცოცხალი თავით არ ვაგაშვებ ამ ჯოჯოხეთში, შეილი! — მკლავში შეიკრა და ორჯერ ხელი, — შემბარდა, შეილი, შენა გარდა დამტრეხელი არავინ მამაგია... მიხივი ვარ და შემბარებულ შეილი! — ახლა მუხლებზე დავცა და ფეხებზე მოშვებია, — სიამოვნებით დავტრეხა, შეილი!
 კომისარი შტრიალდა, ხელებში ჩარჭო თავი. შოფერი კაბინში შევიდა.
 პოლკოვნიკმა წამოაყენა მამა, ხელები დაუკონცა, პირისხაზე, მერე ბეჭიდან კონკის ნახულით ააბია და შარვლის ჯიბეში ჩაიღო:
 — მალე დაგაბრუნდები, მამი! აი, ნახავ თუ არ დაგაბრუნდები!
 — რაღა ნახულა-ნამოსულა, აქ არა ხარ, შეილი?
 — ბრძანება-მეთქი, გითხარა... ჩავალ თბილისში და მაშინვე გამოგაბრუნდები, ხვალ საამისო შინ კომიშენი უკვე შენ წადი, სახე-კარს მიხედ... მამის ქვალავე ნავალ, შეილი.
 — ცხლადვე სჯობია...
 — ჰო, შოის უფვივი, სხვა აიყვანის ჩემი სამაგიერი და, ერთი დღე აქეთ იწებება თუ იქით, ბევრი არფერია! — დალუჯა შინ ვიქნებ... ჰო, ნამოთალ, გრძამედ გადავიკლებ...
 გიორგი პაპამ ბაყილის ტრუტიდან ჩამოხსნა თავისი გულა, ზურგზე მოიფილა, ჯიბი კი ნამკალი შინ მოისრულა, მერე, მამა-შვილი კაბინაში ჩასხდნენ. რასა და რაზე ლაპარაკობდნენ, არ მესმოდა.
 ალაზნის არხის ბოვიერზე რომ გადავიდა და გზა გაიძვრა, შოფერმა მამქანა პირდაპირ, ბერკას სადგომისკენ კი არ წაიყვანა, ვერაუხვ გაუყვანა, ჩემი ვენახის გზაზე და რაღაც ხელნაწი ჩვენი ვენახისკენ გადავიდა, ვერც მამამ მიხივი ვერაფერი... სიმინდის ზევაჟს მიადგა წინა თიხის და გაჩრდა.

— მიპარუნე და მიუყენე, — შოფერს უთხრა გიორგი პაპამ და კაბინიდან გადმოვიდა.
 შემხრებელი ბუტია წაყვანკავით შევიდა ვენახს. მიხისა და გოგიას კინადად მჭირე ჩამოსციკვიდაი კარავიხისაგან.
 — ჩამიღი! — კომისარს უთხრა პოლკოვნიკმა, — პატივი ვეცი კახას — სიმინდი აყვარით ძარხზე კოვდავა, ამხელა მანქანა ცარული ავანჯღღრლიო სოფელში.
 წინი ბებიამ პირველადი გადაიხსნა:
 — ღმერთო, შენ გადმოხედე ყველა ცოვდა-გოვდა აღდამინს!
 ჩვენი კალიანები, გიდელებში ვყრიდი სიმინდს, პოლკოვნიკი და კომსარკი კი ასწავდნენ და ძარხში აპირებდადგნენ.
 — როგორი შეილი მყოლია, წინი! — ბაბის ეუნებდა გიორგი პაპა, — ორღვენივე ჰქონია იმღენი, იმღენი...
 — ღმერთო გადავიკრიჩინოს!
 — გადამირა და გე არას — ხვალ საამისო შინ იქნება. მე ჩავასრუბე, ვიდრე ხარბარბია გარსკვალაი ამოვა, მანამდე ვაუფიგებე გზას — ავრე ვაგაფიერი ალაზნის და მოკლულე ვაგალ, ვაგაველი მიმუსტეტებოია ალაზნის და, მე შენ გეტყვი, ფობის მოქებმა გამოიჭრებია.
 პოლკოვნიკი დაღონებული მისჩრებდა და მამას...
 სიმინდი ძარხზე მალე აყვარეთ. გადმოვიდაც უნდა: მე, მისი და გოგიად ძარხზე ავეყიდი. მამა-შვილი, რაკი ხვალ ისევ უნდა შეეფიგებო, სასხვანაშროსოდ დავმუსტეტებენ ერმანეთის და დავიკრიჩინო კიდევც...
 — ვახტანგ, შეილი! — ეძახის გიორგი პაპა, — მეზობლებთან ლაპარაკს არ გადახედ, ჯერ შინ მოდი, გული არ გადმოილო ლოფინით, იმით ნახეს სხვა დროსაც მოასრებ...!

* * *

მომდევნი წელს ომი დამთავრდა. თანდათან ბრძანებულებზე გადაიჩრებილი ჯარისკაცები; თინდათან იცვლებოდა დამტრეხული კრამიტი, სახლის მორეყული კარი, საცავე; ახლებდებო ბავშვების ნაყოფიერი ჩაბუთები ლობები და ჰურის ფასიკ დაბლა იწედა თანდათან. მაგარს მამიშვილად ისეთ თავიუხვლად დალოცვილობდა გამტრებლად და დაკრეხულ ტანისამოსად.
 სასტუმბოზო ზარის შემოკვრის წინა კვირას ასი თუმანის მოძებ დადგინებმა, შე არ ცელით, ჩალი უკლისციბის ბაზრობაზე და საშარველ-სახალათე იფიციო. ეს პირველი შემთხვევა იყო ჩემს მესხსიერებაში, როცა სხვისი გამოხმაცხელა კი არა, მთლად ახალი შარვალ-ხალათი, უნდა ჩამეყვინებე ფული არ მომაროს, ან არ წაერთვინა, დღეებამდე მეზობლის დღედაცხელა ჩამაბარა ხვეწნა-ვედრებო.
 სხვა დროსაც ყოველგვარი უკლისციბის ბაზრობაზე, მაგარს ახლა უფრო ბევრი ხალხი ირგოდა, მაგრამ არა მთავარი, სამხედრო ფორმირი კაცები ჩანდნენ ბოლოდა ჰურისა და მჭამის ფეცილები იმდენი არაფერი, ტანსაცმელსა და ფარფულსებზე იყო ჯგეროთა იფიქრებდი, ვისაც რა მოხვედრია ხელში, ის გამოხმანია გასასიფიადო.
 ვერც ერთ რაღიშე ვერ ჩავიტეხე, აქაიდა, გერვითო, მუჯუღეგებნით მადგდნენ გვედრებზე.
 ლოზე-უკუნის ვანდები და ჩემი მხედრობის ბიზნ არ ჩანს.
 ბოლოს ვიკავე შუახნის კაცი დამამაგა თავზე და შინაურულად მითხარა:
 — რისი ყიდეა გინდა ჩვენიბერ? —
 — ვაჩრე-სახალათეო.
 — შენთვის?
 — ჰო.
 — მე მაქვს სწორედ ისეთია, შენ რომ მოგეწონებო, — იღვლიათ ამოჩრდილი შეკრიდან ნაქერი გამოამინა, — მოგწონს?

— რას დალივსებ?
 — შენ ისეთი უნდა ჩანხარ, მოყრე-დებო, და ამ დროს ნახულია მამ მოქმედი...
 ხალხნი ვინც იცნობოთ ჩემს ვახტანგია, ხვალ ბრუნდება ჩხუბიდან და ყველას ვეპატივებოთ!
 იმ კაცები კი უნდა შეგაჩრებოთ მატრე...
 — რას იტყვი?
 — მოყრედიო და ვაჩრებო...
 მაგარს ახლა ვერა უნდა მოქმედი...
 ბი ხის:
 — ხალხნი ვინც იცნობოთ ჩემს შვილს ვახტანგისა...
 მიხივებ: გიორგი პაპა იყო — ისევ შელანდა-დრდა შარვალ-ხალათი ეცვა; დამინდა და გინაბადრდა:
 — ბიჭო, კახაქ როგორ გამაზრდა შენი ნახეთი... ხვალ დილით ჩამოსის ჩემი ვახტანგი... შოისაც უფხარე, ჩოროსაც, ბებიას წინასაც, მო-ლოდა და დამავსებო, ქვეყნის მოსანონ ჰურ-ჩო-რილს გული — გულში ჩამიკრა.
 იქვე ფეცილს ყიდედნე დღედაცხები, შეხედეს და ჩილაპარაკეს:
 — საწაფი, სულ ასე დაღის და ეპატრებება ხალხს!
 — ჰე, ჰე, ჰე!
 — აი, შეილი, თუ არ გჯერა! — ხალათის ჯიბიდან დეგუმა გამოიღო, — აქი სწორია ევა. ჩახედე და გაბორო. რუსულად ეწებო: „თქვენი შეილი, ვახტანგ გიორგის ძე სამხედრო გმირულად დღედაცხენს-ფაშისტებთან ბრძოლაში...“
 — რას იტყვი, შეილი, ხო ეგრევა?
 — ჰო, ხვალ ჩამოსის, — თვალ ავარიდე, — ჩამოდიგარე, მამაშ.
 შუახნის კაცმა დეგუმა გამოართვა, ნაიციობა და მშვიდად თქვა:
 — დალუპალა.
 — ენა, შეილი? — მიაშტრდა გიორგი პაპა, გაგაზრბული:
 — რისი დალუპა, რას ამბობ — ხვალ მოვიდ-ვარო!
 — ამდენი რუსული აღარ ვიცი, შე ლინარიკო! ჯერ მინას არ აცლებოხარ...
 დამთავრება აღარ ვაგადა: შარვა-სახალათო რომ მომპარა ხელში, ის მიხივი სოფათში. გარტყმა ასე არ უნდა, ისეთი გამომინება ყაბიში, ჩვარივით მიმადგი ფეცილის გამოდგულ დღე-დაცხებზე.
 — ნუ ტირი, შეილი, — მანწარებდნენ დღე-დაცხები, — ავრეცე მინა შეუქამა მარჯულები... ავრეცე ეს ჩიკარეგება შეგ მინაში!
 — რაგონ გავარევა? — ეცა სახმედრო ფორ-მირი ბიჭი.
 შუახნის კაცმა დეგუმა მიანდა:
 — აქი სწორია, დალუპალა, დე კიდევ უმონებო ამ ბერკაცს, ნამდვილად ხვალ ჩამოსისო ამდენი რუსული აღარ ვიცი?
 — იმ სახმედრო ფორმირმა ბიჭმა ჩახედა დეგუ-შას, და უნდა ის მკვახედ გაუქანა მუხმტრ, მე რომ მომძებო, ის რა სასხენებელია. მაგარს მამა-შინედ მკერდზე რტყა ხელი.
 ქროლავა გამხსნა! — ჩარიკო!
 სამი თუ ოთხი ბიჭი გამოხმება დახლოდნ და, ხელებს უფრთხილებოფინენ თუ რა იყო, იმ შუახნის კაცს ნამდვილად აღარ აცალეს — ნილით შედგინ... არც არავინ მომხვლებია, არც შეიკლ-ბია ვინმეს!
 რკინიგზით გზაბუნდებოდი შინ. ვტირადი, ვტირადი — სულს ვეღარ ვითმავდი. ის კი არ მატრებდა, რომ მცემენ: მარცხე, უფული კაცი როდის გამოხმებოდა, პარცეცე ნომხედრია გიორგი პაპას გამწარებულ სიცოცხლედ მატრე-ბე და კიდევ ის, რომ სახმედრო ფორმირმა ბიჭს ჩემი უფლისციბის ომინად ჩამოყოლილი, მომუშე-ბული ჭქროლავა გახსნა...
 იმ წელს ახალი შარვალ-ხალათი ვეღარ შეი-კრე.

იოსებ დავითაშვილის ფოტო.

გაზაფხულია, გაზაფხული!

იალაღებოსკენ.

„ვაზო, შვილივით ნაზარდო!“

ვატეხილი უამირი

გუთნეული.

ლიმიტრი ხახუტაშვილი

„პალატი“ — ტერა კოლენჩაოვის

გაგმა

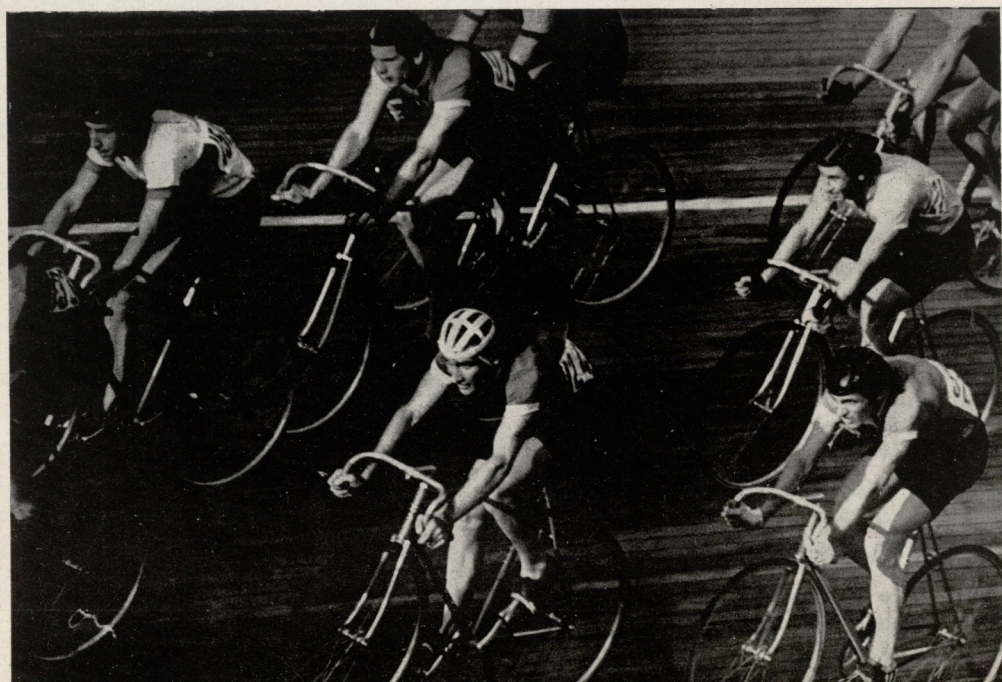
„პალატი“ — ტერა კოლენჩაოვის

მომავალი ჩოგბურთელები.

მალხაზ დათიკაშვილის ფოტო

ველორბოლა.

0356 ილანკო

ამ სურათზე პოეტი მზესუმზირას გვერდით არის აღბეჭდილი. ეს სიმბოლოურდება და ამბავდევს. ორივე მზისა და მზებუღის მიწის ქუჩა აქვს ნაწივი, ორივეს ძალსუ ამ სურათზე თავისი გულსუბი და სამადლოელი მიაგოს. მზესუმზირას დარად, უფრო მწაობისკენ რომ მივბრუნდებოთ ხომდეს ოქროსფერ გვირგვინს. პოეტის თავისი მისწრაფებები მზეს ადევნებდა და მინაგანად მისი უქრობი მუქეთი არის განრწყინებული.

— გადამწერა, მეც მზესავით მსურდა, სამყარო, რათა ღიმილით გავემტარა ლიყვ პორიზონტს მიღმა — წერდა ოცდაათი წლის მაქსიმ რილსკი.

ამ სურათიდან იგი თეთრი თმითა და ცხოვრებისეული სიბრძნით დამძიმებული შემოგვეყურებს. ფიქრიათი და გულწრფელი აქვს თვალები, სიცოცხლის მინუფულია. მაგრამ რა იშვიათი ბედნიერებაა — პოეტი შემოქმედებითი შესაძლებლობების ზენიტშია!

მას მზრებს უმძიმესი ნწ წლის სისუსესავე ცხოვრება და ნახევარსაუკუნოვანი თავგანთირებული შრომა, ლუწინური და ორჯის საბჭოთა კავშირის სახელმწიფო პრემიებით რომ აღინიშნა.

პოეტი, მხატვრული თარგმანის საბჭოთა სკოლის ერთ-ერთი ფუძემდებელი, ლიტერატურამცოდნე, პუბლიცისტი, ხელდასმამცოდნე, ფოლკლორისტი, ენათმეცნიერი, რედაქტორი, ლიტერატურული თაობებისა და სამეცნიერო კადრების აღზრდელი, სსრ კავშირისა და უკრაინის მეცნიერებათა აკადემიების ნამდვილი წევრი, კრკოვის იაგალიის უნივერსიტეტის საპატიო დოქტორი. უკრაინული ლაგისტების თავმჯდომარე და საერთაშორისო ლაგისტების კომიტეტის წევრი, უკრაინის მეცნიერებათა აკადემიის ხელმძღვანელ-მცოდნეობის ფოლკლორისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის დირექტორი, ინსტიტუტის, რომელიც ახლა მის სახელს ატარებს...

გამორჩენილი საზოგადო მოღვაწე, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, საბჭოთა კავშირ-პოლონეთის მეგობრობის საზოგადოების უკრაინის განყოფილების თავმჯდომარე, მშვიდობისათვის დოქტორული მედროლი...

ყოველთვის ამით სრულიად არ ამოიწურება დღევანელი პოეტი-აკადემიკოსისა, ვისაც ოღეს გონჩარმა სამარტოვიანად უწოდა და „დოუდეგალორის სიბრძნისა და დიდი განსწავლულობის ქუშპანრიტი ინსტიტუტი, თავისი შრომისმოყვარეობით, მტყუნოვარი ინტერესების მოცულობითა და გაქაქებით ყველას რომ განაცხოვრებს“.

მაქსიმ რილსკის ლექსებისა და პოემების, თარგმანების, სტატიებისა და გამოკვლევების ოცტომეული, რომელიც უკრაინის მეცნიერებათა აკადემიამ გამოსაცემად მოამზადა, საბჭოთა კულტურის საგანძურში შევა და ღირსეულ როლს შეასრულებს ნათელი იდეალებისათვის ჩვენს ბრძოლაში.

სოციალისტური ყოფის განმტკიცება, შრომითი რომანტიკის ხიჭბა, ჩვენი თანამედროვის სულიერი სიღრმე, მშობლიური მიწისა და ბუნების სიღამება, მშვიდობისათვის ბრძოლა და ხალხთა მობობა, — აი, საყვარელი თემები პოეტისა, რომლის ქმნილებებს მაღალი მოქალაქეობრივი აღმავრება, ფოლკლორული სიღრმე და ღირსეული უშუალოდ ახასიათებს.

ღრმად ეროვნულმა პოეტმა განსაკუთრებული სისასიით გამოხატა თავისი ხალხის საუკეთესო მორალური თვისებები. მისი ხასიათი და ესთეტიკური მრწამსი, ამასთანავე სამუდამოდ დარჩა ინტერნაციონალისტად და ხალხთა მეგობრობის მეხოტბედ.

„მიყვანე ერი და მიყვანე ერები!“ — მაქსიმ რილსკის ამ ფორმულაში ღრმად არის ჩაქსოვილი. ეს სიტყვები დეკლარაცია კი არ ყოფილა, არამედ ცოცხალი სიყვარული, მრავალწლიანი და მრავალმხრივი შრომა იყო ხალხთა შორის მეგობრობის საკეთილდღეოდ. როგორც ერთიანი ოჯახის მომღერალი პავლი ტირინა, როგორც უმცროსი თანამომემიკიკოლა ბაჟანი, მაქსიმ რილსკი, უპირიქულად ყოფილსა, ხალხთა ეროვნული კულტურების დაახლოებისა და ურთიერთგანმადრდების მოუღელღელ მუშაკი იყო. და თუ იმეგარაფე დიდებულ და სახელგანთი ქართველი მეგობრები მას „ხალხთა მეგობრობისა და საბჭოთა პოეზიის ნამდვილ რაინდს“ (ს. ჩიქოვანი) უწოდებენ, ხოლო ეროვნული კულტურების პროპაგანდის საქმეში მისი ღვაწლს „პოეტურ გვირობად“ (გ. ლუნიჩი) ნათლავენ, ეს მართკ მისი დამსახურების აღიარება კი არ არის, არამედ მონივრებაცაა შემდგომი ურთიერთშეცნობისაკენ. რამეთუ მაქსიმ რილსკის ცხოვრება და შემოქმედება ცოცხალი მაგალითია შრომის ასპარეზზე მუხლჩაუხრელი შრომისა.

მხატვრული თარგმანის მაქსიმ რილსკიმ განსაკუთრებით დიდი ძალა და შემოქმედებითი ენერჯია შეუღია. იგი ამ სფეროს ძალზე პოლიტიკურ და კულტურულ დამტკირად მიიჩნევდა. ბილიტორაფულ საბჭოთა კავშირში მისი თარგმანების სიას დაახლოებით 50 გვერდი უჭირავს. დანტე და შექსპირი, ზუალო და ვოლტერი, გიოეთე და საითანოვა, მოპასანი და ჯეკ ლონდონი, ზუშკირი და მიკეკვიჩი და მსოფლიოს კიდეც ბევრი სხვა გენია აღაპარაკდა უკრაინულ მკითხველთან მაქსიმ რილსკის მეშვეობით. აქვე ხასიათოვნა აღინიშნოს, რომ ჯერ კიდევ 30-იან წლებში დაიწყო მაქსიმ რილსკი ქართველი მკითხველის, კერძოდ, ს. ჩიქოვანისა და პ. იაშვილის თარგმნა. იგი აქტიურად მონაწილეობდა „ქართველი ხალხის პოეზიის“ ორტომიანი ანთოლოგიის მომზადებაში, რომელიც უკრაინულად 1961 წელს გა-

მოვიდა. ამ გამოცემისათვის მაქსიმ რილსკიმ უკრაინულად აამეტკინა აკაკი წერეთლის, გ. ტაბიძის, ს. ჩიქოვანის და გ. ლეონიძის მთელი რიგი ნაწარმოებები.

საქართველოში მაქსიმ რილსკი პირველად 1937 წელს იყო, რუსთაველის ოჯილიზე. მაშინ მან გულში ჩაწვდილი ლექსი „შოთა რუსთაველი“ დანერგა. 1954 წელს კი უფრო დიდხანს იმოგზაურა შოთას მხარეში და მიღებულ შთაბეჭდილებებით შექმნა ლექსი „ხვესკური ველად“. მაქსიმ რილსკის კალამს უკეთესის ლექსები დაეით გურამიშვილზე, მირკოვარდულ დღესთანაულზე, რომლის მონაწილენიც ქართველი და უკრაინელი ხალხების წარმომადგენლები იყვნენ.

1958 წელს, როცა მოსკოვში ქართული ლიტერატურისა და კულტურის დეკადე გაიმართა, მაქსიმ რილსკი ქართული პოეზიის განსილავში მონაწილეობდა. იმ დღეებში მოსკოვში მან დაწერა ცნობილი ლექსი „საქართველო“. აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ მაქსიმ რილსკის მშური მეგობრობა აკავშირებდა ს. ჩიქოვანთან, გ. ლეონიძესთან, კ. გამახაბურდასთან, შ. დადიანთან...

სწენებულ განსწავლულ მაქსიმ რილსკიმ საქართველოს დიდი ტრადიციებისა და მეგობრობის ქვეყანა უწოდა. მას მიეჩნება, რომ მეგობრობის გრძნობა ქართველი ხალხის და მისი პოეზიის ერთ-ერთი შესანიშნავი თვისებაა.

ქართველმა მწერელმა მაქსიმ რილსკის ახალგაზრდად, მარად უბერებელი არნივი უწოდეს.

სამუდამოდ ასეთი დარჩება იგი უკრაინული პოეზიის მონაწილედ ცხუბ და ფერწის სიმაღლითა და მახვილი თვალით მონყევი გაახარებს მისი მიწის ყველა მეგობარს.

უკრაინულდმან თარგმნა ამიწანს სანნიშში.

დაწერილია სკევილაურად „დროსიანოვში“.

ოთარ მეღვინეთუხუცესი
ტუმბრად კონსტანტინე
გამახატორისთან.

1969 წელი

პასილ კიანაძე

● ორმოცდაათიანი წლების ქართული დრამატული თეატრის აქტიურულ თაობიდან პირველს ოთარ მეღვინეთუხუცესს მივნიჭებ საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტის წოდებას. დამსახურებულ ალიარებას! ოცდახუთი წლის მძიმე შრომა დასჭირდა ამ ბედნიერ დიდმე მესულას. თუმცა, მძიმე შრომაო, რა სათქმელია,— ეს იყო საამო, ამოუხსნელი სიხარულისა და გულსწამებელი ტანჯვის გზა ერთსადარბევ დროს, საყოფარი სულის მოზუნხვაცა და აღორძინებაც, ბინდნარავი ქვეყნის ზღვაცა და კამკამა მზის ელვარებაც: ერთი სიტყვით, იგი მიაგვდა ზღაბულ ბუნებისძღვრე სიარულს, სადაც მთავარია წინასწორობა. ოთარ მეღვინეთუხუცესის გმირებმა საოცრად ელეგანტურად გაიარეს ყველაზე სახიფათო გზა.

გმირის პრობლემა მუდამ ალეკვეს თეატრის სამყაროს, რამეთუ იშვიათი „ხილია“ იგი. ახალ აქტიურულ თაობას თავისი გმირიც მოჰყავს. ოთარ მეღვინეთუხუცესს არაგნა ბეშმა ეს ისტორიული მისია.

ქართულ თეატრში მოვიდნენ მებრძოლი იმბრიები, ვანდნენ ახალი სახეები, სიკეთისათვის თავდადებული ადამიანები. ჩონთა და სირანო დე ბერკერაკი, დონ კიხოტი, ჰამლეტი, ფიროსმანი, ოიდაპოსი და კიდევ რამდენი პოეტური სულის ადამიანი!

უსაზღვროდ დღვდა და ღრმა მსახიობის ინფორმაციის ნაკადი. ყოველი სცენა, ეპიზოდი თუ სახე ერთობ ტყავიდა. სიღრმეებულ ოთარ მეღვინეთუხუცესის სულის წყარო, საიდანაც ემოციონა და აზრის ტალღები მიედინებოდა.

ოთარ მეღვინეთუხუცესი აცოცხლებს ვაჟა-ფშაველას გმირსა და ნიკო ფროსმანს, ორთავი პირველქმნილი უშუალოდ მთავრებს თანამედროვეობაში, ორთავე საქართველოს ტკივილია, მათი ბედი კი მიტკვევებულ კოდეჯა ვარსაგულ დროთა...

...ნესტანაძე და ბნელ სარდულში, საღვებების მძაფრ სუნში, სიხსნავა ვაიანგული, ყველასაგან მივიწყებული მოკვდა ფიროსმანი, მისი ფუნჯით დახატული ქვეყანა კი დარჩა საშუამდგომლოდ, ამ ახალ „ქვეყნის შიგაინდან“ გადმოვიდა მსახიობის ნივალა, გადმოვიდა სული დაბატული ქვეყნისა და ერთი დღი პოეტური მონოლოგი გასწავლდა. იშვიათია, რომ მსახიობს საათი და ააწიულონ მონოლოგი წარმოუფტვას. თითქოს ციხის ხელის დაკვითო აღდა ქართულ თეატრში მონოლოგის გიოსება, რაც ერთობ შეზღალოლი გახლდათ. გვიჯა ლორთქიფანიძის სპექტაკულმა პრინციპული მწიფეობა შეიძინა. რა კარგად შეეწყობა გ. ლორთქიფანიძის ო. მეღვინეთუხუცესის სათქმელი და საფუტრული. ორთავე ხელგუნება აღიარეს კავშირში და ამშვიაც არის ანთონშობიერება!

ოთარ მეღვინეთუხუცესის გმირებში ერთმანეთს ერწყმის ოცენება და სიხამდელო. უშუალო ცხოვრება და თეატრობობა, ფიქრი და რეალური ყოფა. მებრძოლ ხასიათებშიც იჭრება სულის მოსათქმელი პაუზები, გარდაც მჭერტის მიმებრძობა. ათასი წახანავი და ფერი აქვს მის ხიხინასა და სირანო დე ბერკერაკს, ჰამლეტსა და ოიდაპოსს. ღრმა განზოგადებას იძებს დონ კიხოტის სინთეზური სახე, იყნება ადამიანის გრძობათა ბუნების გადშორება და განხის ფართო შესაძლებლობანი. რა კანონი როლშია ეს უნდა ნიხილი მსახიობი, ყველანავე ექებს ექანობის მიღებას. ზოგჯერ იგი ძალზე ღირდაა წარმართული, ზოგჯერ მოკლუნის ზედღარბუც დღეს, მაგრამ ერთივე და მეორეც ოსტატის ხელობა არის წარმოჩენილი. ოთარ მეღვინეთუხუცესი ნამდვილი ოსტატია, კარგად დაუფლებული სცენარის საიდუმლოებისა. თუმცა, რაც უფრო მეტია თეატრის სამყაროში წყდობის ძალა, რაც უფრო დიდია ნიჭი, მით უფრო მეტი ახალი და უტყო მზარეები ჩნდება. მოულოდნელად იბღვება ახალი ფერები, სულის სიღრმედაც წარმოვიდგება სულის შემჭრელი სახათობანი. ტალხონის ძალა აჯობათებს არტისტების საზღვრებს და მას ისეთსევე უსაბრლოდობაში წარმოიჭრება, როგორც უსაზღვროა ადამიანის ფიქრი და შესაძლებლობანი.

ოთარ მეღვინეთუხუცესის გმირები ხშირად ფიზიკურად მარცხდებიან. გმირი ამწყვეტს კიდევ ბოძობის ვულვ დაცემა, რამე თუ ააყკად იზრდება მისი გმირობის სიმაღლე. ზოგჯერ დე-

რილი არწივის შემზარავი ხმით, აქილესის რისხვით ეხოვებანი გმირები წუთისოველს, მაგრამ ოთარ მეღვინეთუხუცესი ხშირად არბილებს სულისთვის განკლას, რააც ობეტურ ნათულს ტანულ ამ სრულიად არა პოეტურ აქტს. ეს არის შინაგანი სიბრძნე და ყველმზობილება ბრძოლაში მიოლილი კაცისა, რომლსაც ღრმად სწმს, რომ მის მომეს შემდგომი გზა გაუადვილებდა. ცუდად არ ჩაივლის მისი განწირული სულისკვეთება. თითქო რეფერენციით, უჩინარი ძალით თან სდევს ბარათმელოს სულის ტკივილი და მთავალის იმედი მეღვინეთუხუცესის ფიროსმანს. და ელინს, ჰამლეტსა თუ სირანოს, მეტ სულისძალით თითქმის მის ყველა გმირში შეიძლება ამოიკითხო აშკარა ნაკვეთი,— ზოგჯერ კი მორეული გამოხახლიც ქართული რომანტიკული პოეზიის სულისა.

ქოლიზო („ნატერის ხე“) ჰუმკლას და ტალხნი ექნდა სულის სინათლსა — იმეღს, ექებათ თავის მიოლილი, ხოლო მისი ბავშვების უმნაკო ხელობით. მერე ამ თიება იგი ოცნების ხესთან მიეყვანა და საოცრად სუფთა გარემოში, თოვლსა და ყინვანი გამოსალმა ქვეყანას. ეს თემატურად ძალზე აზობუნელი სახეა ოთარ მეღვინეთუხუცესის შინაგანი სამყაროსათვის.

მოულოდნელ ქვეყანაში წარმოქმნილი კოლიზონი იზლართებათ მისი ჩონთა და სირანო, ჰამლეტი და სხვები. წინააღმდეგობათა დადაპურასა და კონფლიქტის მოხსნას ენარჩევს მსახიობი, რათა ადადგინოს სრული ჰარმონია. ჰარმონიული პიროვნების ოცე იტყვება მსახიობს და ამ იგი საოცრად თანამდევრულია. უკამპრობისად მიიწევს წინ და ადვილი როლია ყველა დაბრკოლებას გადალახვა. პირველ რიგში კი ძვევა ეროსზოვნებისა. ტრაგიკული მუხსს ზომ მუდამ თანა სდევს აქილესის ქუსლი — ერისთავოვნებისა. ღრი და ღრი საჭიროა სრულიად ახალ კანონი გდანაცხოვება. ახალი რაჯრებსები და ვიდევლური სისხლმექმნა თუ გზებნათ სწინებნულური სდევს მომაცნობა, ამგვარი „გაგმალა“ სივი იმ ძირითადი ხზის წარბეგებას ემსახურება. ასე რთულია გზა დიდი ხელობებისა. ოთარ მეღვინეთუხუცესს სხვაზე უკეთ იქის მისი აუ-ჯარე და ამტომ იქებს ახალ გზებს.

ოთარ მეღვინეთუხუცესის არტისტული ბიოგრაფია დიდიც არის და პატარაც. თუ ზოგადად ვიტყვით, რამდენიმე ფაქტში შეიძლება მივიყვანო იგი, მაგრამ ჰამლეტისა და ოიდაპოსის მეფის, სირანო დე ბერკერაკისა და ნიკოლოზ მეორის, ათა თეთომზიანსა და ფიროსმანის სახეების შემქმნელ მეღვინეთუხუცესს დიდი არტისტული ცხოვრება არ ჰქონდა. ამ ბევრი შეუვრავალია, მიწერავალი ლიტერატურისაც და არტისტული შესრულებისა.

საუკუნის მეთოხიდი მიიწერა. შობიანში დღე არტისტული სიმაღლესმ გვავიზარა ოთარ მეღვინეთუხუცესმა, დადა დიდი შუადღე მისი შემოქმედებისა.

გეოგრაფიკული სახელწოდებები

თინა კობალაძე

მეჩისის ქუჩიდან, ვიდრე კიდევ მეჩისის ქუჩაზე აუხვევდით, დიდი აღმართი ასასვლელი, შემდეგ ისევ აღმართი და ვერც ქუჩაა. ქუჩა მამაკაცობის მოს ეტყინება. აქვე კიდევ მეჩისის 28 ნომერი. ამ სახლში ცხოვრობდა ქართული კულტურის უანგარო მომავლე, შერჩეული იხსენებდა.

ოთახებში მწის სხვიც ძლივს ტანდა. იყო უსახსრობა და მინაცვლებდა დიდი სიყვარული — იმეტილებოდა წიგნები, გამოდიოდა ურუნალები, იმსახებდა ხელნაწერები. ამ სახლში ახლაც არის წიგნები, წიგნალები, მოკონებები, ლექსები, მოთხრობები, ლექსიკონები, უკვლავფრეცხე მძივრები და ჭრ ხელნაწერები. ლექსები ძვირადღირებული.

...მუშაობდა მწერად, მოკრძალებული ამდევდა ქვეყანას რაც ჰქონდა და მიხვდა არას თხოვდა! — წერს ერეკლე იოსებ იმედველიძე კომპოზიტორ აღმართი ურამაშობის სტიკეების მიხედვით მისი გეოგრაფიკული სახელწოდებების გამოცდა.

— რა თუ იყო, შეგონ, მე პატარა აღმართი ვარ, თუ ხელს არ გახვარაჭეთ, არაფერი გასცდებოდა, განა შენც ახე არ იქვეყნი? — მიმართავდა იგი

ნებისავე ვარსობა, მაგრამ... მუშარების მავიარად უფრო ნაცნობ-მეგობრები ეტყვიან და ხელს უშლიან. რაცა და რაცაა, ლექსის კიტავს და ქულმოდელით იორდელ გარის სახალხო სახლში, ან მურაშის თეატრში — იქ თავის როლს პირნათლად შეასრულებს და ნაშუადღევს ფეხით გამოდის მთაწმინდის უბანში...

კულტურის ხელდაღობა არავის მოცილობდა, ხოლო უკვლანი მოკვლანი ვართ, გავავითოთ იმდენი, რამდენსაც აიტანს ჩვენი ხალხი. ამ მხრივ იმედველიძე სასტარის გავაჯანსაღებს. გასაცარია მისი მწიგნობა, შრომის უნარი, დაუმრეტელი ენერჯია. იოსებ იმედველიძე ჩემი ქართლის ნათელია. რუსეთიდან რომ დგებარებო (ვათქმობ ჩემს სიტყვებს), ქართული თითქმის დავიწყებულს მქონდა. ბუნდა იმედველიძის წლების დღეებში შემიყვანა. მოვიხივე ქართული წიგნები, ერთმანეთს გავიყვებოდა. იმ დღიდან ზნობი სტუმარი გავხდი მისი დღეებს-სამკითხველს. სანამ „ცნობის ფურცლებში“ დავაწერდი მუშაობას, ჩემი ქართულის მასწავლებელი იოსებ იყო. პირველად იმან წაიკითხა ჩემი

ოვის ენობით. მეც მათ შორის მივსული.

„პატვისცემით გალავტორ ტაბიძე“, „მერა“ პირველად იოსებ იმედველიძის დაუმრეტელს „თეატრი და ცხოვრება“ — ეს ხელნაწერიც მამინდელია.

თავისი ქვეყნის სიყვარული ამდევდა ძალას იოსებ იმედველიძის, დიდი გაბიჯებით მიუხედავად გამოცდურნადი და მისი რჩევები ქართული კულტურის მასწავლებელი მოკვლანი შემიყვანა.

„თეატრი და ცხოვრება“ თხოვრები წლის მამინდელს უკველივრად გამოდიოდა. თურნალო ზნობად უსახლად იგზავნებდა ჩაიონებში, ჩათა ხალხს თეატრი შეეყვარებოდა.

„ქართული სცენაზე რაბის ურად უნდა ახლოდყო, რაბის ხალხი არ მივება, რაბის ხალხს წინასწარ მოიხივება ფული. ვადა უნდა მგებობა მარტო შექმნა. უკვლავ შეუნდა. ამ დროს დაიწყო, თავისი ჭობით იოსებ თეატრისკენ მიდიოდა და მეც მიჰყენ ვაჯექვი. — იოსებ მწიგნობის მგებობა და ქართული თეატრის მომავლე სინი წერიელი, — იოსებ ჩემი მოწვევა გაუცრია და რაცა მიწაზე ვაჯექვი, გაიძლია. არა უნდა, 500 მანეთს მე ვებოძე... მე ძალიან გამიყვარდა, რადგან ვიცოდი, როგორ უნდა იოსებ. ან სად უნდა ეშვება უბი მანეთი. მაგრამ მან ფული ჭიბიდად ამოიღო, გაღმობდა და მოიხრა, ამერება არ უნდა, თუ თურნალი არ გამოვია.

ნისათვის სახარებელი ითხო სახის ხარჯადებს, ჩვენს ხელს ძალიან არ დაუხვედა, მაგრამ ურამაშობა იმედველიძის გზით სიარულით თარიგებ მკითხველსათვის ჭრ თარგობა „ლექსები“ წიგნები რამდენი; უნა-მოკონებები ლექსები, აქვე კიდევ „ლექსები“ ქართული, მოკონებები „გურამია“ „გურამია“ „სახლში თეატრის მსახიობებზე. აქ მეცრის ხანდაზმობის და ძვირფასი მამაა.

აქვე მისი უფრო სიტყვითა ლექსიონი — მკითხველსათვის დიდხანს შეუცვლელი წიგნი.

სიხელი ჭავჭავიშვილი ზუმბონი სულხან-საბას იძუდა მას. თავისი მოწველით უფლით, საშობობისადმი უღიღინე სიყვარულით იგი, მართლაც ვადა სახას.

კვლავინა მოუტო იღიბება. მას თხოვრით ქული ახერხება, ნახალი წამოხდება, თმა და წვერი სახეების დაფრთხობა. თვალში უკეთილი დამობის სხვი თვალმკვების, მწერალი ჭოხუცა დაერნობილი. ჩვენ იგი შორიდან დავგინახავს თბილისს ქუჩებში; დავგინახავს მამის, როცა მის დაღლილ ვულს უკვამ ახარ სტიმობიდა თურნალის გამოცდებსა და წიგნის ბუნდებზე წერვება, თეატრზე ფეხით და დავიდა. იგი მოკრძალებული ამდევდა ქვეყანას რაც გაჩაღდა, მისგან კი არაფერს თხოვდა.

თეატრული და სახეობები

თავის მეგობრებს და „კვლადან გაზინაფრე წყაროსავით“ წვეთ-წვეთად ავარობებდა ქართულ სიტყვებს, შენდევს პეშვით არა მთქვარებინა სამშობლოსათვის“.

ოთახში მუდურობდა. თარიგებზე მასალა თავის მკვლევარს მოიძიებდა. კვლავინა მოუტო იღიბება. მას თხოვრით ქული ახერხება, ნახალი წამოხდება, თმა და წვერი სახეების დაფრთხობა...

ახეთი იყო იგი სულ ბლო დროსაც.

— იოსებ იმედველიძე! — გაღვლავარებდნენ ერთმანეთს გამეღვლები და მოწვევებით უთმობდნენ ზუსს.

„როცა იმედველიძის ვისხენებ, — წერდა მწერალი მიხეილ ჭავჭავიშვილი, — ძალადნებარებდ მაგონებება ქაშვირის ქუჩა, მუციანტების რიგი და ამ რიგში მათი საქაწა ქობი. ხოლო ზუსტულდობით უფრო ცხლად, სიხლი ზამთარში უფრო ცივა, ვიდრე ვარცხ. წიგნებში ჩამჭარალი იოსები რიყრყიდან შედარებამდის თაყბადუნული ზის დახლს უკან და გამაღებთი მუშაობს. ვითომ წიგ-

პირველი მოხიბობა „ჩანჩურა“ და იმანვე გამაჯანსაღებს „ცნობის ფურცლებში“ რედაქციით“.

წიგნილი დათარიღებულან 1925 წლით. იგი დაიბეჭდა თურნალ „თეატრი და ცხოვრების“ სათბილდო ნომერში, ხოლო ხელნაწერი იმედველიძის არქივში იმსახება.

თარიგე ცალ-ცალკეა მოთავსებული აკაის, გალავტორის, შლავა დადიანის, გიორგი ქაიხაშვილის, იოსებ ჭრაშვილის, ლეო ქიანელის, გიორგი ლეონიძის და სხვათა წერილები თუ ავტოგრაფები, დაუმრეტელი და მკითხველსათვის უცნობი ლექსები... აი, აკაის ერთი წერილი.

„მთა იოსების შენი გავრთების ნომერი, სადაც ჩემი სცენები იყო, ახლა მივიღე და გავაღობ, სცენები კი არ მიგზნაინან, ვარდა გითუახი. „დროება“ რომ არ მოიძიოს, არ შეივარის, მაგრამ „მართაბა“ მანაც რატომ ნინებათ ჩემთვის, არ ვიცი.“

შენი აკაიქ! აქ არის გალავტორის „მერის“ პირველი ხელნაწერი, აქვე მისი წერილებიც...

„გეოგრაფია ვინმე ძვირფასი და კეთილი მეგობარი, ვინაც უკვლად

წავი ჩქარა და წარმოგვინა დიწვეთი“.

ეს ერთადერთი შემთხვევა იყო, როდესაც იოსებმა უარი თქვა თურნალის მორიგი ნომრის გამოცდებზე.

იმ დროს ჩვენი ქვეყანა ჭრ კიდევ ცარილობის უღელქვეშ გმინადა, იდეებდნენ საცხარა, ახრი, იყო და-საბიჯება, კატორეობა. იოსებ იმედველიძე გამოსცემდა პოლიტიკურ წიგნებს და ემხარებოდა რევოლუციურად განწვევული მუშების. მის სახლში საიდუმლო კრებები იმართებოდა. მილიონებიც ცნობილი რევოლუციონერები: ლადო კეცხოველი, ფილიპე მამარჯილე და სხვები...

იოსებ იმედველიძის რამდენწერბა დაპატიობებს. გადასასვლელად დაბარუნებული ისევ თავის საქმიანობას განაგრძობდა. იყო რედაქციონერი, ასობაშეწყობელი, კორექტორი; თურნალის გამაჯანსაღებელიც.

ხეობად ამბობდა ხოლმე: ვინც მგები ისწავლა, უმალდები ცოდნა მიიღო, იმართავდა მის დღეში ქვეყ-

გუნჯი საჯარო

ზეკანი

ბოლოს ნათესავმა მოსკლის მიზერ გაუგდა-
ვინა — შინ რომ მივიდეთ, ზემს ცოლს იქონის საზა-
ჯური აღარ ჰქონდა აღნა აქ დარჩა — თბც
ძალიან მორიდებულად.

ლავრენტი ჭიჭინაძე

წინაი, სულ ძველად ცხოვრობდა ერთი კაცი.
წინა ძალიან მდივანი იყო. იმასეთი მდივანი იმ
სოფელში არა, მთელ დღინაზე არ მოიძებნე-
ბოდა. ახლოს არაფის იკავებდა. ამიტომ უკარგა
შეარგა ამ მტკნარულმა მის ყურამდე მიაღ-
წინა. ამაზე კი არ გაჯავრდა, მერწინა კიდევ და
თქვა აბა, ყველას ხომ არ გაუყვარებდა თავსა!
უკარგას ხალხს სერე იფცა, ძალიან მაღალ
ადგილზე, ირავალ თვალსაწიერზე სულ მისი
ადგა-მამულ იყო. გარშემო არხი ჰქონდა წყ-
მოვლადული, რომელშიც ზამთარს-ნახულ შე-
ნოი ლაგებოდა.

არჩუხ ლოთ ადგილას გადმოიხიდა ერთი —
აღმოსავლეთი, შორე — დასავლეთი, ორი
კიდევ ჩრდილოეთი და სამხრეთი. ჭიჭინაძე ამ
სიხდებთან იფცა. გასულა და შემოსვლად ამ
ოთხი მიმკრინავდ შერძობიდა.

უკარგას დიდი ფრთხილი სახანავ-სათხად ჰქო-
ნდა გამაყვებელი. ზოგან ვენახი იყო გაშე-
ბული.

ახლა ხეხილი?
სულ სხვადგა ვიზისა!
ხილი ერთი წყება რომ მოილვოდა, მერე სხვა
მნიღვებოდა, მერე კიდევ სხვა და აქ დაზამ-
რებამდე ხილი არ თქვდა მის ხეხილ.
ერთხელ უკარგამ თქვა: მოსაყვები ხილი ზამ-
თარშიც რატომ არ უნდა მჭირდეს!
მას დიდხანს იფცრა: ზამთარში რომელი ხილის
სხვა მოსაყვინა? იფცრა, იფცრა და ბოლოს
უკარგა მოაფრინა.

ეს ტყურე ხილი დიდ ფრთხილზე გააშენებინა
მასხურად.
გაყვად რამდენიმე წელი.
ზამთარში, როცა აქ ერთ ხეს ფოთილი
აღარ ჰქონდა, უკარგას კუნელი შავად იყო ხო-
ლმე დახურულელი.

დადგებოდა თუ არა გაზაფხული, მის ადგილ-
მამულში დიდი მუშაობა ინიცებოდა. მუშაობა
მოსავანად შორს რიდი სტორებოდა ნახულა.
მისი ოთხ ქოჩარანი მუდამ იფცნენ სახეშუმის
მათხებში. ისინი ელვდნენ, როდის ინიცებოდა
წუარება მათ გამობახებებს. ელვდნენ აქ ზეინერ
ნათესავს. დადგებოდა თუ არა ეს ბუნდერი
უხედური ნაშები, მაშინ ვინ არის ადარ აკებოდა
უკარგებან ადგილ-მამულზე? ზოგი ნინავა, ზოგი
მინას აბრუნებდა, ზოგი ვენახს და ხეხილს
სინავდა. ყველას თავისი საქმე ჰქონდა. დამუშა-
ვება არ აჯლდა ხოლმე მის დიდ საყარბოშის
და დიდძალ მოსავალსაც ოღებდა.

უკარგას ერთი წყულებოდა ჰქონდა. მოსავალს
რომ დააბინებოდა, დიდ ნადიმს აწყობდა ხოლ-
მე. მაშინ სიღან არ შოდიოდნენ სტურებრი მას-
თან. ერთხელაც იყო ასეთი დიდი წყულები მო-
ყოი. მთელი დღე და ღამე იყო ქვიცი. სტურებრი
რომ აბრუნდნენ, უკარგება უზომო გამოიფცა. მან
ერთი ადგილზე შორდნაფე მოაქრა თვალ რაჯად
მწარინდა საკანს. იგი მუხასილი გამოსვლად
სიხეებს. ნაწიგარი მასხიმძელს გრინებდა გაუღულ-
ცა: ნებეჯი რა არის, ასე რომ ბრუნდესო. იფცო-
ქნ გაუფრია. ახლოს რომ მივიდა, ხედვს, ოქროს
იფცის საზაფურია. ისე დასტავა ხელი, თითქმის
მისი ფასი ნოთი არასოდეს უნახავო. მიიფცედ
მოიხიდა, ხომ არავინ მხედვავდა ვრემდე ჩა-
ლო. ამის შემდეგ არ გახალდა დიდი ხანი, რომ
მუდამ ნათესავმა მოაკითხა. მას ისე ბუღულად
წუხვდა უკარგა, თითქმის ერთი წელია არ უნა-
ხავს.

— შართლაც რომ სამახსოვრო წყულებოდა გქო-
ნდით, — შავო ნათესავმა.
უკარგაღმდ მიფცრა შეუქება და თავიმშინდ
ზამთარში.

— წელიწადში ერთხელ ნადიმს გამართავ და,
აბა, როგორ გინდა? ნადიმი ნადიმს უნდა შეაყ-
დეს.

იმ სამაჯურის რომ ენა ჰქონოდა, უკარგას
ფრთხილად ხომ ამოსაქვინებდა: ჭიჭინაძე
უკარგამ კი —
— თუ აქ-ქარა, აუტყუარებდა ენასავე. ჰაპა-
თავალირობის მტკიცე
გამიხედ სახელი შევიდნენ, ენოიცი შიშინო-
რი. ფედადმებელი არც ერთი კუნტული არ
დატოვებ, მხოლოდ თავის ფრთხილ ხელის ჩაყვად
დააიწყებდა უკარგას.
არა, კი არ დაავინწყდა...
ისი კაცი ხელცარიელი დაბრუნდა შინ და ნანო-
ბდა: ნებეჯი სულ არ ნახვსულიყავი უკარგას წყ-
ულებშიო.

ნანადიმებს მთელი კარ-მიდამო იყო მისალავ-
მოსალავებოდა, ამ საქმეს ხომ უკარგება არ გა-
აკეთებდა. მან მსახური გაგზავნა კაცების მოსაყ-
ვანად. მალე მივიდა რამდენიმე მარჯულ კაცი დაფ-
რილდა.

უკარგება ზოგვერ მათ თავისი გამოსაცვალ
ტანსამოსით ისტურებდა. ახლაც, როცა ყველა
წყვილ მიიღებდა, ერთ ძინებდა საბველუ კაცს
ძველი ახალხელი და მისკალი წყვილი
მოიფცრა ახალხელი და აკყოფილი ნინავა.

ამის შემდეგ ორიდღე დიდ გაყვად. ის კაცი
ეკვალ მოვიდა უკარგასთან. მემამულეს გიცრა,
სამუშაოს მომთხოვს და თვითონ დაასწრო:

— დღეს საღამო საქმე არა მქვებს.
— ზატორი, სამუშაოს სახიფათუნად კი არ
მივიდე, ამ ახალხელს უფრთხი ოქროს ჰქვდენ
ჩაწრინეთი და მის მოვტენ.

უკარგას ეს კი ძალიან გაუხარდა: —
— შენ პატრონია კაცი ყოფილხარ. — და ხელი
უკარგად ბუღელ.

თვითონ უკარგება როგორი კაციაო, თუ ვინმე
იკითხავს, მაშინ მის ვიჯიბე მოუყვებელი მუნჯი
სამაჯური უნდა გაიხსენოს.

ამიტომ:
ჭიჭინა უკარგასთან და ლხინი აქა!

ნიკოლოზ მიძაზაძე,
საპარიმენტოს სსს სახალხო
აკადემი.

მონგოლეთის ჰაზარალი

ეს ამბავი თანუთმეტო წლის
წინაი მოხდა.
მოსკოვის კავშირგაბმულობის
ენექტორატინური ინსტი-
ტუტის სტუდენტ მარინე
წიკოლოვთან ლექციების დამ-
თავრების შემდეგ მივიდა თა-
ნაყურსელი გარამორი დამბა
და პოლიტსწავლების კონსულ-
ტი სიხვია.

როცა მარინე მონგოლეთი-
დან მოსკოვში სასწავლებლად
წამოსული გაუამოირო დამბას
წინასწორი ვარაუდები ალწილი-
მა გაყვამ სიხვიადგარი თვალუ-
ბით გაუთიბა ქალიშობის.

აი, სწორედ ამ დილიან დაი-
წყო მათი განუყურელი დაახლო-
ვება. შეყვარებულმა ახალგაზრ-
დებმა მალე ახალ ოჯახს ჩაუ-
ყარეს საფუძველი და ინსტი-
ტუტის დათავრებისთანავე,
მონგოლეთში გაემგზავრენ
სასტუმრობლად.

პირველ ხანებში, ცოტა არ
იყოს, გაუქრდა მარინეს. მე-
რამ მეუღლის სიყვარულმა,
ოჯახის პატივისცემამ, საყუთა-

რი თავისადმი პასუხისმგებლო-
ბის გრინობა უკონავეჯარი სო-
ნიუტელები თანდათან გადალახ-
ეს.

ქართველმა პატარაძობმა მა-
ღალ საერთო პატრონეცმა დამი-
სახურა. იგი ვერცხურვალად
შეიფცარეს ქმრის ახლობლებმა,
მოკეთებებმა, მეზობლებმა, თა-
ნამშრომლებმა...

მარინე წიკოლოვი მონგოლე-
თში რამდენიმე წელი ერთგუ-
ლად ემსახურებოდა კავშირგაბ-
მულობის საქმეს, მეურე როგ-
ორც ინგლისური ენის სუვერ-
თესო მცოდნე, ულან-ბატორის
თეფერისტეტში პუდავოვად მი-
იწვიეს.

ინგლისურის ვარდა, მარინე
წიკოლოვი ახლა ძალიან ყარავნ
ფლობის მონგოლეთს ენასაც.

მისი მეუღლე გარამორი და-
მბა მონგოლეთის კავშირგაბმუ-
ლობის მინისტრის პირველი
მოადგილეა. ისიც საკამოდ გა-
მართულად ლაპარაკობს მარ-
თულად. ქართველმა ქალმა მა-

რტო ქმარს კი არა, ერთადერთ
შვილს — ნინოსაც შეასწავლა
თავისი მშობლიური ენა.
ამას წინათ მონგოლეთის დე-
დაქალაქ ულან-ბატორში კონ-
ცერტების გამართვად ჩაიყ-
ვდა იბოლისის ვოკალურ-ინსტი-
ტუტის მსახური ანსამბლი „ცი-
კიანთული“.

როცა ანსამბლის ერთობლი
სოლოტოს სიმფონის პარტურში
მსხდომმა მარინე წიკოლოვმა,
გარამორი დამბამ და მათმა
ქალიშობილმა ნინომ ხმამყუერ-
ვად ააყვალეს ქართული სო-
ტუტები, ხალხით გაქვილი დარ-
ბანში ტაშმა იფცრა.

პატარა ნინო მუსიკის დიდი
მოყვარული გახლდა. მეტად
წიკოლოვ და სსამოფინთ ხმა
აქვს. იგი ყარად ურჩავს ფიო-
რტეპიანოზე და ამას ქრებთ მონ-
გოლეთის ახალგაზრდობის მუ-
სიკალური ფესტივალის ლაუ-
რეატი გახდა.

ნინო მონგოლეთის ერთობლი
დოკუმენტური ფილმები გაყა-

ლეს. აზხა ხელოვნებისკენ,
საუ მქევა ამ ფილმს, რომელიც
საკუთარი ტელევიზიის საშუა-
ლებით იბოლეს ჩვენი თვალ-
წუხვენელი საშობობის მშრო-
მელებმა.

წინის ძალიან უყვარს დელ-
ეულით. მშობლობთან ერთად
იგი ხშირად ჩამიღობს საქარ-
ველოში.

— მე იმბოტომა ვარ მანდო-
ბელი ჩემი მეუღლის, — ქარ-
თულად მიიხარს ამ რამდენიმე
თვის წინ სოხუში დასასვენებ-
ლად ოჯახთან ჩამოსვლას გარა-
მორი დამბამ. — რომ ასე ახ-
ლო გაბავსო და საქ ძიერე
შემავყავა მზიური საქარ-
ველოში...

აი, ასე უწავლა ოქტომბრის
შუქმა, ლენინური ხალხთა მე-
გობრობის მსულთანამდელ ძალა
შორეულ მონგოლეთსა და სა-
ქართველოს შორის გადებელი
ზღვარი.

სოხომი.

მით უმეტეს, რომ მანამდე მედილი ორი ათწლეულის მანძილზე მეცნიერები სხვადასხვა ქვეყნის სამეცნიერო ლაბორატორიებში ამაოდ ცდილობდნენ მის გადარეგებას. მაგრამ უნაჲ დახვევა ამ შეიძლებოდა: გაიგებია მურის ავლელად ტყის მჭერელებს, გოლოვაცებს, ტოპოგრაფებს, რკინიგზის მშენებლებს.

ექსპედიციის წარმატება განაპირობებდა ახალდგენადმიურ ვირუსოლოგიის მეცნიერების მომავალს ჩვენს ქვეყანაში. ამიტომაც, მეცნიერთა ჯგუფის ხელმძღვანელი ლ. ა. ზილბერმა, როცა ექსპედიციის წევრებს არჩევდა, დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა არა მარტო თითოეული მათგანის უნარს, არამედ მათ შორის რთვად შეესაძლებოდა: ტატიკაში მუშაობას გაუძლებდნენ მხოლოდ მაგიც, ძლიერი ადამიანები, რომლებიც შიდა იყვნენ სიცოცხლეს კი შეუწირავთ მეცნიერების გამარჯვებისათვის.

ანტიონა შულაძე ექსპედიციის შემადგენლობაში პირველობაში მივიდა. ლ. ზილბერმა დაინახა, რომ ამ ნაწილს მოხდინოდა ქალიშვილს დიდი ნებისყოფა ჰქონდა, ისევე როგორც ბუნებისაგან უხვად მომადლებული სიხალისე და ოპტიმიზმი.

მეცნიერების კანდიდატი ანტიონა შულაძე იმ დროს ნაკლებად იცნობდა ცხოვრებას. შეიძლება ითქვას, არც კი განებდა სიმწარე, სა-

მოგვსებნებით, როგორც იყო, მურის ერთი ნაწილი ძალზე ძვირად ფასობდა.

კონსტანტინე და რინაა შულაძეების დიდ ოჯახში ერთმეორეზე მიუღლებით შეედადებოდნენ. შვიდი ბავშვი და არც ერთ მათგანს არ უგრძობია აქ უცხოობა, არც ერთ მათგანს არასოდეს უფიქრია რაიმე განსხვავებულ გზაზე. მათგან ყველა მშობლებს არც ხატებდა, არც ეწოდებოდა უგრძობობისა და უცხოობის სახელით. მათგან ყველაზე მათგანი ნაკლებად საყვარელი იყო მათთვის.

ტატიკაში

ტატიკამ განაცვიფრა იგი უკიდურეს სივრცეთა პირქუში სიღამაზით, ცადაზღუდო, ზვიადი ხეებით, ასე გაუყურებლად რომ პანორამობდნენ და ზღვის მიმოცეცვის ხმებს განოსცემდნენ. საღამოს მოსულთ მჭინვარდ ეცვეთა ურცხვი ვეება კოლო. ვინ იცის, იქნებ მათი ნაგებობა, ასე რომ აურევლებს ავადმყოფობას?

პირველ ხანებში ცისქვეშ მოუხდა ცხოვრება. ექსპედიციის წევრებისათვის მხოლოდ ახლა აგებდნენ დროებით საცხოვრებელს საცდელ ცხოვრებას ვიკარიუმს მიტოვებულ ფარდულეში აწყობდნენ.

ახალი ერთი ქალის

საქალაქო ისახვილი

პირველთაგანი

მართალი გითხრობ, არ მოველოდი, ჩემი მოსალოდნელი ახალგაზრდული იერის თუ იქნებოდა, და მანძილზე მოვიხიბოდი მისი გარეგნობით: მხალისე, ტანადი, დახვეწილი სახე, შავი თვალები და, დათვლებული სისარულეს გამოსხვავებენ, ჩვენ ვინახდნენ მუდგომ სასტუმრო ოთახში, სადაც ქველბურ რიკაილი და დათვრის ნატიურ სტატუტები იდგა, და სურნილოვან ქართულ ჩაის შევეცდეთ.

— ბედმა არ დამიგრა, ბევრი სასიხარულო დღე და წელი გარეგნა, — მიხიხრა ანტიონა კონსტანტინეს ასულმა, — საინტერესო, ნათელი დედებობით აღსავლელ ცხოვრებას გაველო. სახუმარო თავიდანვე მიიღო არსებითი გამიზნა, თავიდანვე მეცნიერთა მეგობრულ და შემხატობებულ კოლექტივში მოეხვენი, ისინი მამაცი და თავდადებული ადამიანები იყვნენ. 1937 წელს ექვეყნოლოვის შესახებ არავინ არავფიქროს. ცნობილი იყო მხოლოდ ის, რომ ექვეყნის დროს ათასობით ადამიანი იღუპებოდა, ხოლო გამორჩეულად ბუნდნი, რომელთა რიცხვი ძალზე მცირე იყო, მთელი ცხოვრების მანძილზე პარაზიტულად ამ ფსოტოზურ არასრულფასოვან მდგომარეობაში რჩებოდნენ.

როგორ ვერცხვებდა ეს გადახვევა? ვერ არის მისი მართებულობა რა ინფექცია? — უკვდილი ეს მთელი მოსოლიოს მეცნიერთათვის გამოცანა იყო.

შორეულ ადამიანულთში ექვეყნის ცენტრში გაგზავნილ ექსპედიციას უნდა გადაეწყვიტა ეს საკითხები, აგრეთვე გამოეყო ვირუსის და მეშუაშეგნის მუკაროლიზის მთავოები, ამასთან, ექვეყნის ეს უმცირესი ვაჟები, სულ რაღაც რამდენიმე თვეში, უნდა გაეკეთებინათ.

მაგვილოდ, მესხიერებას შემორჩა ბევრი სასიხარულო, ბედნიერი ეპიზოდი. შულაძეების დიდი, მრავალშვილიან ოჯახში მშობლებს სიცოცხლის უკანასკნელ დღეებში არ განუხლებია ერთმანეთისაგან დიდი, ქუშმარტი სიყვარული, სადაც ყველა გულისმხიერი და უკრადლებიანი იყო.

დიდი ოჯახი

ანტიონა შულაძის მამა, ღარიბი იმერელი კლუხის შვილი, იტყქამბეტი წლიას იყო, როდესაც სამტრედიის რაიონის სოფელი ქოქობაში დატოვა და სამუშაოდ შუა აზიაში გაემგზავრა.

კონსტანტინე შულაძემ შრომისმომავარ ედამიანი გახლავდა ალბათ, ამაჲ განაპირობებდა, რომ ექვეყნისათვის უცნობა ქართულებს მათგანა მალე მოეპოვა სასაუსისმგებლობისტი რეკონიგზებზე, სადაც იგი თავდაპირველად შუა მუშად მოეწყო. იგი არა მარტო შესანიშნავად დიდუფლა მანამდე მისთვის უცნობ რუსულ ენას, არამედ ორმად ჩანდადი ფოლადის მაგისტრატურის ტექნიკას და ტექნოლოგიას. თავისი მომცილიანი შრომით ბიოგრაფია საბჭოთა კავშირის განათა მანისისტრის მთავარი რევიზორის თანამდებობით დაასრულა.

კონსტანტინე შულაძის ცხოვრებაში მთავარი მაინც იყო...

იღვა სამკითხველი ომის მიძინე წლები — წერებოდა და შიმშილის წლები. ქალაქებსა თუ ურბან ადგილებში, სადგურებსა თუ ვაგონებში ყველგან ნახავდით კეთილ კონსტანტინეს, რომიწლებაც ბავშვობაში თვითონვე განიცადა შიმშილის და სიღატაკის სიმწარე, გულთან ახლოს მიჰქონდა სხვისი გაჭირვება, მშვედნე იერ უმწიერად მშვირ-მშუფრულ ბავშვებს. მაგრამ მის ხშირ საკუთარი ოთხი შვილი ყავდა, დრო კი,

მათგან ანტიონაზე ყველაზე შემადრუნებები შიშავდნენ. იგი ცენმა მოახლდა. პალატები პირიდან საყენ იყო, ავადმყოფებს ნაკლები კი არ ილოდა. რამდენიმე დღის შემდეგ მოვიყვანეს ოთხმგზი წარის ბოქვანა, გამოცედა, მაგრამ ხელ-ფეხი ნარეკა. სიცოცხლე მხოლოდ გატანჯულ, შიმშილგანთა თვალებში უკროდა. დიდი შვილის საბოლოანი იდგა, ფანჯარაში იყურებოდა და თავისთვის მოიდა:

— რა გენა, რა ენებულა ამ უბედურს. მომეხმარე, ღვთისმშობელი!

ბიჭუნას თვალებზე მსხვილი ცრემლები ეკიდა. იგი შეეცადა, ავადლები მოეწინადა, მაგრამ ხელი არ დაემოწინა.

ანტიონა სასრავლად გაჯავდა გარეთ. მას საშინელი გრძობა დაუვლო. როდესაც სიცოცხლე-სიცოცხლის საკითხი დგებდა — ავადობის რისკის განვება ახლ კი არჩევანი სციკლდა და ნახევარად სციკლდა შორის არის.

მაგრამ პროვოცირი ზილბერის ტყუილად არა ჰქონდა ანტიონას შულაძის იმედი, რამდენიმე დღის შემდეგ ანტიონისას ეყო ძალა, საკუთარი თავი მორეკდა...

დერწინაა „კალუგინკა“, ასე უწოდებდნენ მას, ორმეტი კოლმეტივ სისწრაფით მიქონდა თავისი მამა. ადგილობრივმა ქონებმა ა. პანგინა (ივანე შორის შემდგომში ისიც ავადმყოფი გახდა) შეამჩნია, რომ შეგანგნედი მოიგონა იყო.

სრული სტრატეგის მიხედვით დერწინა ერთხელ ახლდა ანტიონის ბავშვად, სრამაში არ გადაჩვილა. გზის მუკრე მხარეს, პორეკებისკენ გადავარდა. მუს მუკრე რეკლებზე ეყარნენ.

ანტიონამ ფეხზე ნაშობგობა ვერ შეძლო, საცემად სერიოზულად დაავადებულყო. პირველი ზილბერი ნაშობგობა მან საზიარდა სისოლი მონიშნა და თითქმის ლტეციას ამთავრებო, ისე ჩაილაპარაკა:

მეჩვენებელი მეზღორობისა

1884 წლის 10 თებერვალს. საგაგებო კომისიამ დათავაზა 1882 წლის შეთქმულების მონაწილეთა საქმის გამოძიება, დაამუშავებოდა ჩვენთვის დაყოფილი დოკუმენტების სახედასება სახელმწიფო მუშაობა და განაჩინა მთავარმა მუშაობის წარუდგინა.

როგორც იმის კვირის მანქანა ველდამისი ცენზორად მასხვად, მერე თავისი მოსაზრებები დაურობოდა და პეტერბურგში გაგზავნა. როგორც მიერ ვაგზანთის საბუთების დაუყოფნელი გადაცემის იმერკარის წარმომადგენელი საბუთების შეუცვლად დაამატეთ ვაგზანთის განაჩინა თვითდასაწინააღმდეგო, რომ შეთქმულების ერთ-ერთი ხელმძღვანელი სოლომონ დიდაშვილი ჩრდილოეთ რუსეთის რომელიმე გუბერნიისა გადასახლებინა.

მსჯავრდებულის მხოლოდ ათი წლის მუშაობა და ერთადერთი მუშაობა შედგა მხოლოდს უფლებების ჩანების მიღების ნებადართვა მუშაობისა. სოლომონ დიდაშვილს საშუალოდ ჰქონდა აკეთებდა სამშობლოში დაბრუნების უფლება. პატარა ჩვენივე თვე იგი გამოწვევად აღვიბარებ უკანაბრებს. გამოშვებულნი გამოშვებულს ცვლილდა, კომისია — კომისიის, დაპირებისა — დაპირებისაგან...

სამხედრო სამსახროში სოლომონ დიდაშვილს პირველად უნებართვო განაჩინა გამოცემის: შეუქმნათ ყველა მუშაობა, მათ შორის სოლომონ დიდაშვილი, უნდა აუწყეთ, ხელმძღვანელს დაუბრუნებოდა, უნდა აუწყეთ, ხელმძღვანელს დაუბრუნებოდა, თუ როგორ სხვათა იმერკარის მოლაპარაკება.

ეს განაჩინა სოლომონ დიდაშვილს საშუალო გადასახლებითი შეუცვლად. შეუდგინა დიდაშვილი რჩევითი, სოლომონ დიდაშვილი, როგორც იქნა, დაწერა თხოვნა, რომ მიხთვის ნება მიეცათ იქნების წერებში წყევასა შორეთად გადასახლებულნი იქნის თხოვლობა, სარატოვში ან დიდარბო შედგება წყევას-განაშლები მთავარად და მსჯავრდებულებს წყევას-განაშლები მთავარად. პატარა იმასაც თხოვლობდა, რომ მისი ქონება უცხოეთში გაუფრთხილდა, მართა ორბელიანი-ისგან წამოღებულ დიდაშვილის მიერ სხვადასხვა მიზეზით ოცდახუთჯერ თუხინი ფული და გაუფრთხილდა შეგარეულობა თანა მისი შეუდგომისა და მოქმედებისა.

თხოვლობის სამოქალაქო გუბერნიისაგან ნიკოლოზ დიდაშვილიშვილმა, სათანადო მითითების მიუხედავად, როგორც იქნა, სოლომონ დიდაშვილის ზოგიერთი თხოვნა შეასრულა. საგაგებო კომისიის გადაწყვეტილი ჰქონდა, სოლომონ დიდაშვილი ვაგზანთის გადასახლებულნი მსჯავრდებულების საქმის ურარნი, ცხედრების და გამოშვების უწყვეტ გამოყოფილი იქნა. შორეთად გადასახლებულნი ზოგიერთი პატარის ვაგზანთისა 24 ივნისს დაინახა.

მსჯავრდებულები საყვარელად ცალ-ცალკე უნდა გამოეყვანა, საგულდასაწყობად გაგზავნილი და ხელმძღვანელი ჩვენებულისა გამოშვებულნი. როგორც სოლომონ დიდაშვილმა ვაგზანთის გამოშვებად ვაგზანთის დაუყოფნელი, კიდევ ორი თხოვნა დაწერა — ერთი სასაბუთო-მუშაობის სხარდა, მერე კი — საქართველოს საქმის განაჩინა სახელმწიფო.

მივლინებული ესმეხდითიანი, როგორც საზღვაო ფლოტის კვლევითიური ექიმი. იგი ადრე მიკრობიოლოგიაში მუშაობდა, დედითი ჰქონდა საკონსტრუქციო დისერტაცია. დიდაშვილის ადამიანი ოცნებობდა სამეცნიერო მუშაობაზე, ფლოტში ეს ამას ყოველთვის ვერ ახერხებდა. ამიტომაც გააზარა ესმეხდითიანი მონაწილეთაგან. როგორც შემდგომ გახიროვდა, სოლომონ ვე ანტიონის ნაკლები შთაბეჭდილება ორიდან მოიხდინა.

ესმეხდითიანი მუშაობის პერიოდში ისინი ეკლესიად ხდებოდნენ ერთმანეთს, მაგრამ ყოველ შეხვედრის სისრული მოქონდა: ორივე უფრო ორნად იტყობდა დიდაშვილი ვეჩინა. მაგრამ ამაზე მხოლოდ ვაგზანთის საბურთაღიდან: აქ, ვაგზანთის ცენტრში, როგორც სოლომონ დიდაშვილს ათობით ადამიანი იღუპებოდა და არაფერი იყო გარანტირებული, ვაგზანთისა რომ ეს შედგებოდა, ეს ვედა სტრატეგიული სიტუაციის მოსაგონი იკლებდა, ვაგზანთში ველდამისა გავიდა და ჰქონდა!

— გამოშვებით ვიღებ? ანტიონისმა ვერ უპასუხა; შეიძლება, ვერც კიდევ არ ჰქონდა გადაწყვეტილი... თუმცა, მტკიცედ სჯეროდა, რომ ეს უზარალო გადაცემა არ იყო...

ახლა კი ცნობილი გახდა, რომ მისი ჩრდილო მარჯვლეთი სინდელისათვის არის განჩინებული ან ნიჭიერ, კონიერ საქმისადამინს საშუალება აღარ დედას იმუშავა, შეუძენს, ექონს... ანტიონისმა დედას არ დაუქურბუნა: მას მოქმედების თვალს თავის სიცოცხლეს, მითინიშებითი მოუხდის, თანეს მისი მეზღვრის, ერთადერთი და მისიყვარული მუშაობა. მაშინვე დედაზე აგრინა სასადასყოფობი.

ვალენტინის არ სურდა, მიეღო საგარეო ქალის მიერ გაღებული მსხვერპლი, ამავე დროს, არც ეთხოვბოდა. მხოლოდ ერთი გამოსავალი იყო: უნდა დაბრუნებოდა მხედველობა ასევე მოხდა — ვალენტინის მხედველობა დაბრუნდა. ამ შემთხვევის მეცნიერულად ვერ ახსნილი. თვით ვალენტინის იმ უზარალოდ თქვა: ეს იმბეჭიდი მოხდა, რომ სხვა გამოსავალი აღარ მიქონდა! განსული შევიდელი თვე და იგი ვაგზანთის ვევერდობა თათვლელი ხელში ანტიონისა შეუბღობის კართან იდგა ჩამომტკნარი, ვაგზანთისა ვედა, მაგრამ... თვალახალელი. ასეთი დიდაშვილი სისრული მიუღი თავისი ბუნებრივი ცხოვრების გახუბ ანტიონისა არ ვაგზანთისა.

— დაბო, ვალენტინი დიდაშვილის ძე ჩემი ქვარია. ახლა იგი ისრ კავშირის მედიცინის მეცნიერული თანა აკადემიის ნამდვილი წევრი გახალხდა. მას პირველად იცნობენ საქართველოში, ხუმრობითი „აბრეშულებას“ ეძიებინა. ჩვენ ორივენი კვლავაც ვინფსოლოგიის პრობლემაზე ვეშვობით. მრავალჯერ ვუყვებით ესმეხდითიანი. რამდენიმე წლის მანძილზე არაერთხელს მოვიხდებოდა ყოველ მორჩულად აღმოსავლეთში, უსურისკში, შემდეგ ერთ ხანს ვოლგისპროვინცი დედავითი, 1948 წელს კი ჩრდილოეთი კორეაში იაპონური ენციკლოპედია შევისწავლე.

ანტიონის კონსტანტინის ასული დედავითი იყო მსოფლიოს თხოვნიტ ქვეყანაში: ინგლისში, საფრანგეთში, ამერიკის შეერთებულ შტატებში, უკრაინაში, იტალიაში და ა. შ., სადაც გამოიჩინა დიდაშვილისა და მოსხვენებითი, უზარაობდა რაც, სამწუხაროდ, დღესაც ცილებს ათასობით ადამიანს დიდმანებულ ენციკლოპედიაში ვაგზანთისა და ვეჩინა, მაგრამ ეს არ ნიშნავს რომ ადამიანს არ ძალუბა მისი დაბრუნება!

— დაბო, ბებია ამ დაშინარა... — გამოიწერა ანტიონის კონსტანტინის ასული.

— თუ ეს უკანასკნელი დავცემა, მაშინ ბედნიერად გავხალხდა... სიტყვა „დაცემა“ მან, რა თქმა უნდა, ფართო მნიშვნელობა მიანიჭა.

კვლევითი მხედვარება, ინფექციის წყარო კი ვერც არ იყო მხედვარული. ვარაუდობდნენ, რომ დაავადების მატარებელი ტყბია, მაგრამ არც „კოლისშივიტი“ ვერცა იყო გამოჩინებული. საჭირო იყო, ჩავეტყობინებოდა ათასობით ცდა თავებზე. შინაურ ცხედრებზე, მაიმუნებზე, რათა ერთ-ერთი პირობა და დავაგებებოდა. ექსპერიმენტის თითოეული მონაწილე უნდა იდგა ამდენთვის, თვალყურს ადევნიდა და დაავადების მიმდინარეობა და ამავე დროს მუშაობდა ცხოველურ — მათი ორგანიზმში შეკავალათ ავადმყოფთა ზურგის ტრანსის სისტემა, რათა გამოეყოფი ენციფალიტის ვირუსი.

რამდენიმე კვირის შემდეგ მეცნიერთა თავადებულმა შრომამ შედეგი გამოიღო: მათ გამოიყვეს ენციფალიტის ვირუსი, ვაგზანთისა მისი გამოარეცხველი — ტკიპები, მიიღეს შრატია, როგორც დასახული იყო, ძირითადი სამუშაო უწყველად მოკლე ვადები, ტყავანი გახალხდა და ზახელების რამდენიმე თვეში უსრულდა. და სწორედ მაშინ, რამდენიმე ვაგზანთისა და ბუნებრივი ვირუსოლოგები უკვე მინ ბრუნდებოდნენ, მოხდა უბედურება.

ავად გახდა ექსპერიმენტის წევრი მიხეილ შუმაკოვი, სწავლელი, რომლის სახელი მუშაობა მეცნიერების მატარებელი ხდება. ანტიონისმა ეს ამბავი გზაში ვაგზანთის სახარასკეში მატარებელთან ჩავიდა, რათა ავადმყოფი ამხანაგს დახმარებოდა.

ერთადერთი იმედი შრატია, ე. ი. ავადმყოფთა დაავადებითი ცხოველის სისხლი იყო. ანტიონისმა ავადმყოფი თავის კოლეგებს ჩააბარა და თვითონ სატყუო მრეწველობის მუერნებობაში გაეგზავნა, სადაც აგრეთი თხა ვეკლებოდა მისი სისხლს რეზერვუარის ვაგზანთისა შეიძულ. მან ცხოველს დიდაშვილი, შრატია ვაგზანთისა სისხლი.

სწორედ დიდაშვილი გზაში ეკლდა. ხალხით გაქვიდელი ვაგზანთის მოულოდნელად ყოველ დედაკვირ ეტყობა, იგი ქალმედიოს! ხელში ცედა და განაჩინა ხშირი დაიკარა!

— უნე მე ფუთა მომიპარე! თავისუფლად ანტიონისა შეეცადა, ხელი ვაგზანთისუფლებიან, მაგრამ ვერცხვინა გახდა. სწორედ მაშინ იყო, პირველად თავის სიცოცხლეში, სამყარო ასე უღმობილად და მტრული რომ ექნებოდა ვიღაც მოხუცი კაცი შეეცადა, გამოსარკუნებოდა, მაგრამ ვაგზანთისუფელი დედაკვირს დაუკება არც ისე ადვილი აღმოჩნდა.

ხელი გამოიშრია! — მოულოდნელად მხარის ნებურებოდა, მაგრამ მშვიდად წარმოისთქვა ქალიშვილი.

ანტიონისმა მხედვარებს აუღელვებლად მოუთხრო, თუ სადა და რისთვის მიდიოდა. მას მამიშვი ადგილი დაუთმო.

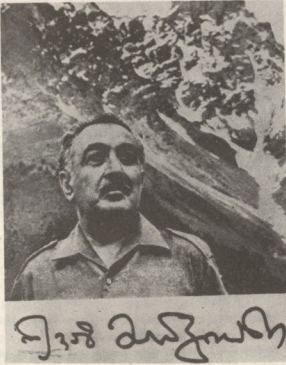
ჩემოკვირ შრატია შეუშაბუნებო, დაავადებამ უკან დაიბო. მაგრამ მისი საყვარელი ვაგზანთისა მიანც ვერ შეუძლებს. ავადმყოფი თავს და ხელდებს ვერ ამირბუნებოდა...

ანტიონისმა მოსკოვში შეიკეთა, რომ ენციფალიტის მხედველობა მართავ ვალენტინი სოლოვიოვის.

როცა სიყვარული მეუღლეა

ეს მოხდა ექსპერიმენტის დასაწყისში. მანამდე ანტიონისზე არავის მოუხდენია ისეთი შთაბეჭდილება, როგორც ამ მოკვრად მომზარებულ ცხოველთაგან მხედვარულმა მოახდინა, ვლადიფილტრში მისი დამება მათ.

როგორც მომავლ მუშაობაზე ჩამოვარდა საუბარი, გამოირკვა, რომ ვალენტინი სოლოვიოვი

მეგობარი

დროის

პარანახი

და

შთაგონებით

ამ ათიოდ წლის წინათ გამოცემული თვისი ერთობიერების წინადადებას ჩვენი ხალხის საყვარელმა პოეტმა რევაზ მარგიაანმა გაკვირვებულა. „ქუმარბატი პოეზია წინახისა და განცდისა, ტრიკოლისა და სიხარულის მოგონებაა: „თუ შენ თვით არ გაღვლეხ, არ გტკივ, არ განუხებ — ის სხვას ვერაფერს განადიდებ. ფერის, აზრის და განცდის გარეშე პოეზია არ არსებობს. მე ვფიქრობ, ეს ანბანური ქუმარბატი, რომელსაც ხშირად იგინებს ზოგიერთი თანამედროვე პოეტი, რომელიც გვთავაზობს სინდულთა ცივსა და თითქოსდა ფილოსოფიის სამოსელში, უფრო სწორად ზურუსუნი ვახვეულ ქშილებებს.“

ეს რწმენა ასარჩევებს პოეტის ბოლოდროინდელ კრებულსაც „შარმა, შარმანინ და ცოტა ადრე“ („შარანი“ — 1977 წელი), რომლის ყოველი ლექსი დროის კარნახითა და ხილვით მდგრადი შთაგონებით არის სიბრძნისაგან.

ექვსი ციკლისაგან შედგება რევაზ მარგიანის ლექსების ეს წიგნი, რომელიც ნაიალდ წარმოგვადგენს პოეტის შემოქმედების ადრინდელ და აღნიშნულ პერიოდს შორის ორგანოდ კავშირს.

ისტორია, ქართველი ხალხის გმირული წარსული ცოცხლად და შთაბეჭდილად წარმოგვადგება რევაზ მარგიანის შემოქმედებაში. ბუნებრივად, ეს სურსათკეთება ამ კრებულს დამსდებს. ამასთან, ლექსით „სხვათაშორის“ პოეტი ერთხელ კიდევ თამაშად ამბობს, რომ მისი სიბრძნეც და საქმეც თანამედროვეობით სურვილს, რომ მას სინდული არ მისაყვებს, თავის დროს თუ ჩამორჩა: „მეც წარმართი არ მწნას სამთხის, მხოლოდ დღევანდელ დღის მაქვს იმედი“.

სამშობლოსადმი ამაღლებული სიყვარულის სიმფონიად ვერსს ლექსი „უბრძველესად“, რომელიც

წარსულის საამაყო ფურცლებში დახვეწილი პოეტური სახეებით არის გასაგნობრივებული იმდენად აწმყოსა და მომავალში: „მე მწამს მამულის, ახლის შენების, თვალსაწიერი მიხმობის ცისფერი, რთვები რწმენით შეუწერებო, ლაშქარის ქართველი კომუნისტების...“

რევაზ მარგიანის შემოქმედებაში, კერძოდ, ამ კრებულში, მკაფიოდ ისინი ინტერვიუდნალური გრძნობის ლაღისით, პოეტს მოდილ არსებით წნას, რომ კუთხური და ეროვნული კარგაკვილობა სვედ ერთ ერს ერთ მოვლას სიყვრ...“

ასეთი ამაღლებული გრძნობითა და განცდით უძღვრის პოეტი ლექსებს პაბლო ნერუდას, მარტიროს სარინას, ადვტიკ ისააკიანს, პრაია ოვანესიანს, რასულ ვაშაბაივს, ყასიმ ყულიევს, ბაგრატ შიქუბას... მართლაც ზემოთაგონებით არის შემოღობილი ლექსი „ჩიღელ პოეტებს“, რომლის სიტყვებაც — „ჩვენ, კომუნისტებს, ვინ გაესნაღის ჭირთა დაუღებლს? ჩვენ ხომ სიბრძნის დასაზნობად ქვეყნად მოვიდით“ — ყველა ქუმარბატი შემოქმედის საბრძოლო დევიზად გვესმება. სიყვარულ და პიროვნება შორის უკომპრომისო ბრძოლის ქარცხელში წარმოიბად, დიდი სასამუღლო იმის მიზანწილ პოეტი რეალისტური რწმენის ეტყვეობის გადასცემს ჩიღელ კოლაგანს: „ზემოთაგონიანი სიბრძნე დაწერებო, ვერაფერის მწიღი ძალა ვერ მიგრევა...“ და კიდევ: „ჩვენ, კომუნისტებს — კეთილ და მტრებს სულ სხვა ყალიბის, იმედნანი მომავალი არ გვეშორება“.

იმედითა და რწმენით არის აწმებული ლექსების ციკლი, რომლისთვისაც „რამდენიმე დღიურული მისამართი“ უწოდებია ადვტიროს. ამ გვეყვებოდა: რევაზ მარგიანი კვლავაც ბევრჯერ გაგახარებს პოეტური სიტყვის ახალი შედეგებით.

ითხარ პერიოზილი.

მემახის

მარინე ფარიშვილი

აფეთქდა წუში, მოიპარა სურნელი მზისა, უვილი მესხის ჩემი წილი საგალი გზისა. ქართული მიწა, ქართული ცა, ქართული ზედი — ეს არის ჩემი სალოცავი ღმერთი და ხატი. იქ, სიმორეთში, თავდაბრით დგანან ლომები, მე მათ ნატარვალს მოწონებთ ევაშორებთ. შემომავებია სურნელი მზისა, უვილი მესხის ჩემი წილი საგალი გზისა.

საშპარი

იზო ჯაფარიძე

მთად დუქნას მთას: — ქშიბოლო, მეტყვი რას? — რად არ გაიკრებ წყარს? — რად არ გაიკრებ თას? — რა ფუს შექნება, მშვე, უწერი, უთხი კაც? მთად შემოიხილა მთას: — ცხელი ზაფხული შევაჯ — ველი ადარის ცამ, ველი წყობის დვარც; მკერას ჩამოგვება წამს, მივალვებდა ხარს. წყურვალს მოვლავს ვაზს, ვულს დაფუწარებს ვარდს, ცაში გაფურცის დარდს.

ჩვენი ქვეყნის პირობებში ოლიგოპოტი (კერძო 1980 წლის 19 ივლისის 3 ავგისტოდ ოქტაბრულად მომსახურება მოსკოვის ოლიგოპოტი თამაშების მონაწილეს). ვაჟლა ქვეყნის ორიგინალ ნაწუბების წარმოადგენელ საშუალებას კენება დამოხმის განმარტობაში შეუკრებლად მიიღოს ინფორმაცია მოსკოვში მოსაღვდნელ ამბინის შესახებ.

მეტიეროლოგური ბიულეტენი სისტემატიურად გამოეცა დღეში ოქტერ — 8.00 და 14.00 სათხეზე.

ამას წინათ მოსკოვში, ლინინგრადად პრესკეტებში, სატელეფონო კომისად „ტელეობი“ შეუქმნებთ ჩაბნა. რა ახალი ოლიგოპოტი ნაგებობის კომპლესი.

გადახურულ კომპლესში ჩატარდება ოლიგოპოტი შეიბრებები ფარკობათა, თაისფერად და ქსიტურ-რა სიტუთ ქობამბოში.

მეგნენილი ოლიგოპოტი ნაგებობა საუკეთესო სპორტული ინვენტარით არის აღჭურვილი.

გამოცემლობა • ვიზუალურა და სპორტი • უახლოეს დღეებში მითხ-

იხახვითი გოვიდა

ბალონა ქინედაძე

შენს წაღობში ჩემი სული ოსკურ წინდელს ნაწილად შეიბრებო, შენს სურნელს შეიბრებო, შენსაღ ვნაშე შენს სურნელს ტლი ტპალი ქართულის, მშენს ამოკვევ ლურჯი აფრით და სხვიების ფოქეთით.

შენთან ვდგავარ ქრისი, ლხინში, დაცარული მროლითა, რადან სული შენს მიწაზე იხახვით მოვალა.

იორდახალაზი

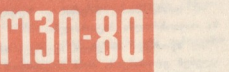
ოლდა ხანაშირი

უვაკელი უყარისნარი ტვისპირას სიყვარულს ეტრფოდა, მზინდელი შარა, ლამაზი მის კოკრის ეთქოდა.

ჩემთვის ტუში რამ ახარს? მივხარებ, ზედა ცერებო დაფურცვა დაღონდა და თავი დახარა, ვნატარობდი, ვამეგო, რა ეტქვა.

შის შოშითი უბეში ვმალავდი და ვიხივებდი, — ნუ შეგეჭვარებო. შესესხება, — იორდახალაში — წან რაცე შემომავებდი მეზაყრებო.

სახელი რა კარგი არქვია, ეს უნდა სულელში ვახარო. ოკამო, მა, მონარბივია, ამ მიიხარა, წიწვულხარა, სხვა ხარო.

ვევსს მიწუნის ოლიგოპოტი მონდნელ ასზე მეტი დასახელების წყენს.

მსახობიერ კრავით გამოცემულ წიგნებს ტრისის იქნება სტრები — „ოლიგოპოტი თამაშების გმირები“, „სპორტი სსრ კავშირში“ და სხვა პოპულარული კრებულები.

ოლიგოპოტი მონდნელი ოლიგოპოტი დოკუმენტული მდებარების საბოლოო მეგრება ჩვენი სამშობლოს დღე-ღამეს ყოველწლიურად მიაწევის 40.000 რეპეუსის მიხას და სხვადასხვა ჭიქის ვარსს.

ოლიგოპოტი ავავილებით უხვად მომარბევებს საქართველო და სხვა მთელ რესპუბლიკებში.

ოლიგოპოტი პრესკეტები — ასე ვეწოდებთ ჩაღვბის ცერა-ერთ პრესკეტს, რომელიც დღე-ღამეს ჩიღელით ნაწილში მდებარეობს.

ოლიგოპოტი პრესკეტები მალე შეკობებში ჩაღვბი ახალი კეთილმოწყობილი სპორტული კომპლესი: 45.000 მათურეუსისაგან ავთავალისწინებელ დაგმხურული სტადიონი და საცურაო აუზი, რომელიც 15.000 მათურეუსის მოემსახურება.

საკადრეაქო ცხოვრება

306 306 პოსტონ?

1964 წელს მასტინგში, მსოფლიოს მშენებელი ჩემპიონი ნონა გაფრინდავსელი ოსტატ ვეფხე ტრადიციულ ტურნირში მონაწილეობდა. მასთან ერთად დილისკურთას ასპარეზობელ გამოდევნენ მსოფლიოს ექსტრემიონი მ. ტალა და მოსკოველი მიტეატრეკ ა. ხასინი.

„მსოფლიოს ახალგაზრდა ჩემპიონი ნონა გაფრინდავსელი, მამის ვეფხე უცხო ენათა ინტერტობის ინლისურები ენის დარწმუნების სტუდენტის, ბუნებრივად, საყოველთაო ურადლების ცენტრში იყო. ჩვენ ვხედავდით მის დაძლია მოტრეცება, ხოლო ინლისური ენის მასწავლებელი ა. ხასინი ემხარებოდა ენასა და ურნაოსტობა უმარავ შეთხვევაზე“ — იგონებს მიტეატრეკი.

ნონას ხშირად ეკითხებოდნენ, რაგორ მოწონებინდებოდა მას ენა. დაგვიანებებით, ვერაფერი ზრდილობა ქალშვილის ასეთი შეთხვეობის მიმართ, მაგრამ სენსაციების გამოდევნულ ინგლისელ ურნაოსტობებს სულ სხვა წარმოდგენა

ქმნიათ იტივზე. თუმცა, კვლავ მ. ტალს მოუძნინათ:

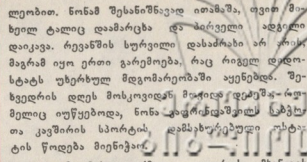
„თავდაპირველად, შენებარი ნონა, არცთუ იხე მოწინავედ დასტეხობდა: — არა უშავებ, გმადლობია! — ბოლოს კი, მომთხვენების დელა რომ ავტოს, დამასა და მოხვება, მონა, მე შენგად ურნაოსტობა, შენ უნახარი ჩემ მაგურად, მიწონინ ინგლისელი მასწავლებელი, მაგრამ ქართველები — უფრო მეტად“.

მას შემდეგ ნონასათვის ასეთი საინთროსო კითხვა აღარ მიუტიათ“.

ნეპოსტონს ხასინაბი

მასტინგისთან ნონა გაფრინდავსელი და მიტეატრეკი ტალა რეკვიავებში გაემგზავრნენ, სადაც მონაწილეობა მიიღეს კიდევ სხვაინთროსო ტურნირში. ბრძოლა პირველობისათვის ძირითადი მ. ტალს და იუგოსლაველი დილოსტატ ს. გლოვარისის შორის წარმოებოდა. შეჯიბრების დამთავრებამდე სამი ტურით ადრე მ. ტალა ნონას უნდა შეეხებოდა. ექსტრემიონი მხოლოდ ნახვარი ქულით უწერდა მ. ს. გლოვარისის. დიდებობა რომ განეტკრებოდა, მას აუცილებლად უნდა მოეგო ნონასათვის; თანაც რეკვიავის ადგა სურდა.

საქმეს ის ვახლოვდა, რომ მასტინგის ბაღიკობების დამთავრების შემდეგ ვაიპარია ბოლიცურინარი სახელგანთქმული დილოსტატების მონაწი-

ლოებით. ნონამ შესანიშნავად ითმასა, ფეხი მიხეილ ტალეც დამარცხა და პირველი ადგილი დაიკავა. რეკვიავის სურვილი დამარცხა არ არის, მაგრამ იყო ერთი ვარაუზობა, რაც რეკვიავ დილოსტატის უხერხულ მდგომარეობაში აყენებდა. შეხვედრის დღეს მსოფლიოდან მოიხდებოდა უფრო მეტიც უწყებოდა, ნონა კაპიტანდუქსელს სტუბოთა კატირების სპორტის, დამასტეკებულ ოსტატის წოდება მიენიჭათ.

მ. ტალაში, მისივე თქმით — „უფროსი მასწავლებელი უფლებით“, მცირე ბანკეტი გაუმართა კოლეგებს, სადაც შეხვედრების ზოგიერთი მონაწილე მიიწვიეს. ჩემპიონისათვის ასეთი საზეიმო დღეს მიუძღოდა ტალს, შემწარბარ რანდეს, არ უნდადა ვერცხა გაუფუქების ქართული მოკადავებისათვის. კიდევაც უფროსა ყამის წინააღმდეგ იარ ვარო. ექსტრემიონის კეთილშობილება ადტაცებას იწვევს, მაგრამ მან ერთი მარცხი ვეფხე ვეფხეცხვინა — ნონას არასოდეს და არავისთვის შედგათა არ უნებოდა ნონამ სახტეკო უარე ვაგუნდებს მეგობარს — პირველობისათვის მასვარი ბრძოლა გახალხებულ და აუცილებლად მოგებზე უნდა მეთამაშო.

ჰადრაკის ორი კატორგის შეხვედრა დასაბოლოდ წარმატარა. ნონა ეტკრებოდა მოხვება. მ. ტალას მტკარება ნონასთან — ორგარე, დედაქალაქი შეტარების საათის ჩარევა, არ უნდადა ციხე-ნოტის დამარცხებით მოეგო. მანინ განრისხებულმა ნონამ აღუთხოვითი წარსურებას: „თუ კიდევ მან ვაგეყვები, მანვე შეეწყვეტ ბრძოლას“.

...სპარტა ექსტრემიონს მოეგო.

ას, ასეთი უკომპრომისო, ამაყო მებრძოლი იყო და არის ჩვენი სხატქედლი ნონა გაფრინდავსელი.

ბიპი ძინფინაბაძე

როგორც ეს ვაიღვება, მანვე თავისი საყვარელი სიმღერა წამოიწყო: „თუ დღეა მზიარულია, დღე სულ კეთილი იქნება“...

საწოლიდან წამოდგა, ელექტროსაპარის ჩართო, სარკესთან მივიდა და... სინათლე ჩაქრა. „იპივე საათებია და დღი იმტომ გამორბებს, — გაფრინა მოქალაქემ, — რა თქმა უნდა, სწორედ იმდენად, რომ საყოფაცხოვრებო მოსახურებისთვის გათვალისწინებულ ელექტროენერჯის ვარაუდმდე და სამრეწველო ობიექტებს ვაწვდამ“.

როცა შინიდან გაივლიდა, აღიღინებულმა მოქალაქემ პიკეტზე სამგლოვიარო ბაზაა მიიჩინა.

... ბიკოლა ვარდამეცხვალა, — უხსნა კიბეზე შეხვედრულ მეგობარს დასტეკინებულმა მოქალაქემ. ტრამვაში რომელიღაც მგზავრმა შეხებოვდა ვაჭარა მუღუღებულს. მოქალაქის სახე ვაგებარა, ისეო საბინო ნივარებებით ავტოს თვლები, რომ უზრუნველ დასწავლ მგზავრმა ვაოციტების პირა დალო.

... შერეო მონკლუდუნო მონკლუდუნო, გობოვით — შეეფერება მოქალაქე პირდაპირად მგზავრს, — მუჭალუდუნო ენით აუწერდა სიტყვების მგზავრს.

ყმჯავზბნინ
სსსსსსსსსს
მმმმმმმმ

თითონ კი ადგა და მახლობელ სასაუბრეში გადავიდა. უფნეულებს განუყოფილებაში გრძობი რიგე იდგა და რაგში ჩაგება — რას იტყვიო, როგორღაც ვერცხა პრიალი? — კლთხა მოქალაქის რაგში მდგომმა მალაღმა კაცმა, რომელიც ვაქსარტებულ ცეკსათობდა რაგში მდგომ კაცს. სპირიო მოწონილი ტატებს გამოჩინა. მოქალაქემ ჩაახვალა, მხრები აიჩრდილირებ, ვაიკისა და რაგში მდგომ მალე კაცს რამდენიმე მრავალსაბუჯი დადუნა თავი.

ვაიღვია და რაგში მდგომ დახვალა კაცს ზუსტად იმდენებზე მრავალს. მთქმელად დაუნაო თავი. იორივე მოკაპოვო კაოცილო იყო. ის-ის იყო მოქალაქე დახვალა მივიდა, რომ უფნეულები და უფნეულების დასამზადებელი ციმი გათავდა. დაეკარგიდებულ დახლოან ჩამობდგარი ფაშაშია გამუდმული ქალი, ეტყობოვდა, ხასიათზე არ იყო. თავისი ლოხასუჯარა ქმარი იმ დღითი იყო ოსტატურად ვაუხვებდა შინიდან, რომ ვერც მისი ვაღამენდა მოასწრო და ვერც ზვეულა წვეულა-კრულა მიაღედინა უკან. ვაყასებულ გამუდმულს ახლა

მხოლოდ ერთი სურვილია მქონდა: საბაბი ეცოვა, ვინმეს შეეპატიოდა და დაგარეველბო ბოღმა ამოგნოხია. უფნეულოდ დარჩენილი მოქალაქე, რა თქმა უნდა, აუცილებლად დაუნებდა მის დავას: ვაფორიგობოდა, ვაწინამდებლად და ღარძლიანად ეტყუოდა — დროულად რატომ არ ვაგავფორიგობო, რომ უფნეულები თავად, რატომ ვაყუარეუბობო რაგში, რატომ დეკავარეგინებ უქმად ჰქონდეს ღრეკა და ა. შ.

რაც მისებ იდგება — უფნეულები აგებება და სწორედ ამ ვაგებობად და ვაწინამდებლად მოქალაქის მხედვება, სწორედ მათთან კამათსა და შეხება, უნებოხმა ვაგმონახებდა თავის გულის დახლოება.

უფრეულები ვართულ გამუდმულ ქალს მოულოდნელად შეეფხება მოქალაქის ჩაიპოვებული ხმა:

... უფნეულები აჯარ არის? აღარც ციქოა? დიდებულობა დიდებულბო... ვაგმედვება ვაოციტებს ახედა აცტებულ მოქალაქებს.

... თქვენ რა, მიწებს ცებთ, რომ სკანდელი ვაგებობო?

... როგორ ვაგებობო... ჩემო ვაგებობო, ვეგათვას... მანვე ვერ შეიკნება პირგაბაღებულმა მოქალაქემ, — სკანდელი კი არა, მადლოების მებტი არავინა მებოქმის... მოქალაქემ ჩაახვალა, უკლი ჩაიწმინდა და ვაგაწარა: — ამას წინაშე ტკიოვდა ვაგაწვეტიტი, რომ კრეველ დიდებულ აჯარ ვასაუზნო. დღინაზე თუ არა თქვენი საფუთუშე, ცდუნებამ მძლია, უმ-

საქმე

შაკა სიტყვა გაბატონდა და მანინე შემოვიდა...

საფურთუში ეს არა, სახალაში — შურწორა გამოვდებლა ქაბაში. დახა, დახა, სახალაში — მოწინებით დღურა თავი მოქალაქემ... შევფიქვე და კინადამ სიტყვა გაუტეხე. დახა, დახა, შეფურთუში რომ არ გათავებულყო, მანინე ზედმეტ ფულს დაეპარებოდა და ზედმეტი ცარიერობა გადავტვირთავდი ჩემს ქომალაშულ სხეულს. გმაღლობია ეს კაცო არ თითლიანაია, ანდა კარგად აღსრული ადამიანი, გაოქტრა გამოვდებულა.

მოქალაქემ მიღებულ დახარა თავი და ფურწორა ხელზე ემბორა გამოვდებულ ქაბს.

როცა მოქალაქე სახალაშიდან გავიდა, გამოვრეული გამოვდებულ მანინე მივიყო ნახე, მხრები აიჩინა, ჩაიქოქალა და ნაწინაო ხელი ზიზღიანად შევიწინადა გაქოქოთბულ თვით წინასვარზე.

ვის იცი, იქნებ ასეც იყო სპიონი ან ბოლო ნახეში, როგორც ამბობენ, გვირგვინი გამოწვევა ვიციხე თურგე ხელს კოცნავა შეიძლება გატყვევებს.

თავის დაწესებულებაში მოქალაქეს ცხვირანაგული შეხადენ თანაშრომლები.

— რაო, რა გიბრებს სამინისტროში? — ექვეწურად გაიღობა ერთმა თანაშრომელმა.

— სამინისტროში ძალიან აინტერესებთ, ჩვენი ორგანიზაციიდან რომელი თანაშრომელი წავა პრადში, — თქვა მოქალაქემ. — უკვლა დავაწერე, რომ თავზე კარგად შეიძებთ

ამ საკითხის დროულად მოგვეცინას. — ესე იგი, ჩვენ პრადში წასვლის საკითხს მოგვეცინა და თქვენ პარიზში წარბაზობით, არა? — რატომ პარიზში? ეს პავლიენ-ში მიღებულ მივლინებით, უკვლად კარგად იცით, როგორ მიუყარს სიტყვა მშობლიური მხარე და სიერის მეგობრებთან დაურთებლებელ პუკუსი. თანაშრომლებმა შემოვიხივეთ მოქალაქეს ერთ-ერთმა მთავანა ცხვირით რაღაც ქაღალდი მიუტანა.

— რა არის ეს?

ეს იყო ბრძანება, დირექტორის მიერ დაწერილი საფარგობა ბრძანება, რომ მოქალაქე სწავრობო ცვალიფიციის ასანაღლებლად, სამი თვის ვადით, დაუყოვნებლად უნდა გამეცავრებულყო პარიზში.

უკვლევრა ვახატები გახდა გუშინ, როცა მოქალაქე ლეღოს დარბაზიდან გამოვდა ქრუსო შემოხვევით წაწაფა დირექტორის, რომელც თავის ერთად მოხატებულ საყვარელ თანა ერთან მიხატებინა.

უხრებელი შეზღავდა რომ თავი. დიდ აქციებთან, მოქალაქემ თავი დაღწინა, მეორე ტროცკისტურად გადავიდა და ნაწინაო ასფარგული მოუღებინა და გახსნა.

დირექტორმა, როგორც ტყუობა, უკვლავური დინახა, სწრაფად შეფარდა შექმნილი არასასრული ვითარება და სამი თვის ვადით მოქალაქე თავიდან მოხრებდა გადაუტყდა.

ფურცებთან გახსნიველმა მოქალაქემ დავარდინა ადამიან თანაშრომლების შევლო თავი. ჩავეუბნებინა

მერს გაბატონა და ტელეფონის უსრამილი აიღო.

— ამხატავა დირექტორი, ხვალ დილით მივლინებულ წინასხლელად ვერხვები. ხომ არ დამარტონებს და არ ოსტრები, რომ პარიზის მივლინების საფურცელზე, პავლიენში მივლინების ვადა სამი დღიდან სამ თვეზედ გამოიტყობო. დახა, დახა, სამ ვეძივდ გამოიტყობო... გმაღლობია. დღად დაღობია.

დაღო უსრამილი და ვინაგვარდნილ თანაშრომლებს გახვდა.

— ექნე უარით, ჩემ მეგობარ ვინ წავა პარიზში. მე კი წავად და მის კანდიდატორის შევლოვავებ დირექტორს.

უკვლე თანაშრომელი ქმარყოფი იყო.

როცა სამუშაო საათები დამთავრდა, შინ მიმავალ მოქალაქეს ქრის მოსახვევით შეუხვდა.

როგორც კი დამინახა, მანინე რჩებულ ხელი გავაძა:

— აბეცებულად ვარი უსრამი შენი წინა უსრამილი! — გაიძობდა ცინტროფიკული მოქალაქე და ჭიბი-დად ცხვირისოცს ღებდა.

— მესა! — ჩავედღუნე ფურცია. ნად და ჩემდაღუნურად წამოძვალა: — ახლა ხომ დარწმუნდით, რომ შტერ აბუტროფზე ათი თვის მალს ვდგავარ.

— ახლა კი არა, ამაში წინააღი ვიყავი დარწმუნებული. — მოქალაქემ დასამწოდებულად ხელი გამოიმწალა და მანინე დახსნა. — ახლა თურვია შტერი კი არა, პირწავარდნილი დებილია...

როგორც კი რამდენიმე წამი დადგდი, თოქოს წინააღიბობა გიბიბება, მანინე შევიწინა და ექვს მოხილდა.

მოქალაქე აბუტროფის იხილდა და ცინტროფიკული უსრამილი უსრამილი.

— ამხატავა ცამქალა, წელს დახა... — მისი ხრესიანაქალა.

— არ მეტონა, თუ ჩემზე სხვით შეხედულა — გქონდა — შორისაშენ მომახლა მან.

ესე ვაკვირებ, აღარ ვიცივდი, რა შეთქვა.

— იგი რა... ისა... მე კი მინდოდა შეთქვა.

— გაჩერდი, ჩვენსა სერთო მეგობარმა ახლა უკვლავით მოხარა, მოიცა, როგორც თქვით... ჰო, ასე — აბუტროფი ნამდვილად გენიოსია...

გამაგონდა და ვახატარა: — რაც თქვე, რა თქმა უნდა, სრულად გუშარბიტება, მაგრამ მანინე გამოხარდა.

ხელე ამბუტროფმა მხარზე დამატარა უკვლე.

— ხვალ დილით უნდა დაწერული ნაწერი მოიტყინე. შენი მთავრად გამოაქვევებდი.

გამაღლებე შინ და იმ მოქალაქეზე ფურცობდი.

— რა კარგა, რომ ბეჭდა მახინა შემახვდრა ღღეს. არა, მოქალაქე ნამდვილად კარგი კაცია, ნამდვილად კეთილი და საუკეთესო ადამიანია.

ერთი რომ კი მანინე ვერ გატევი: მიუხედავად უკვლავარი სკეივისა, რატომ ვერ ვიტან და მეტყავრებს ეს მოქალაქე!

თარგნა ომარ დემბარაშვილმა.

დაფნა ღიდი მოწონებთა და პატივისცემით სარგებლობს მისი წინამძღოლის მრავალ ქვეყანაში. ოლმბიორ დაშაშენში გაწერებულბეს უსხივარი დროდადღე ამკობდენ დაწესს საპატიო გვირგვინებით. ეს ტრადიცია დღესაც მტკიცედ დამყარებრბული სხვადასხვა სპირტულ სპიონაში.

ამ მცენარე, რომელსაც ცნობილია მეცნიერმა კარლ ლინემ კეთილშობილური დაფნა უწოდა, ხშირად ნახავთ ქაღალდის ფურცლა და მონეტებზე გამოხსულს.

ბერძნული მიმოლოგიით, დაფნა მეცნიერებისა და ხელოვნების ღმერთის აპოლონის კუთვნილება იყო. ღირა და ჩანეი წინათ, როგორც წესი, დაფნის გვირგვინი იყო მორთული.

დაფნას ძველ ქართულ საზღვციონო ლიტერატურაზეც ვხვდებით. იგი ხშირად არის ნახაბრი „აილი-გარ დაღუმე“ და ზახა ფანსკრატოლ-ცივიშვილის „სამწარდალო წიგნში“.

აღასნიშნავია, რომ კარლ მაკსეს დაფნა თავისი სურნალებითა და სილახაში ევრესულ საცეთროს მცენარედ მიაჩნდა.

კეთილშობილური დაფნის სამშობლოა მგელიაშუა ზღვის ქვეყნები. დასავლეთ საქართველო შეიძლება მთავანითი დაფნის ერთ-ერთ კერად, სადაც გვხვდება ზუნებრივი ნარგავები.

დაფნა მარადწვანე სუბტროპიკული მცენარეა. მისი ღერო სწორია და მკვრივი, ხშირი ფოთლები მოკლე უსრამები არის მიმავრბული თვლებზე.

მცენარის ფოთლის ქვეს სპეციფიური საამო სურნელება, რაც ზეგის შემეცვლებით არის გამოიყვეული.

დაფნა დეკორატიული მცენარეა, მას ღიდი გამოყენება ქვეს კულინარიაში. აილბში დაფნის ნაყოფიდან აწხადენენ საცქერელად გაწიშულ ნაყოქორს „ბაღალაში“. დაფნის ფოთლის ნაყენისა და ვაშლის წყენისგან მზადდება ფაუკოლოლა სასმელი, რომელიც გამოიყენება თავისი სურნელებით, ფაქიზი გემოთა და უსაოიანობა.

ჩვენი სამშობლს დედამაქო მოსკოში რამდენიმე თვის შემდეგ აირიბა ოლმბიადის სიარადა. ოლმბიური თამაშების დაღმეტი ქართველი სპეციფიკების მოსკოვში დაღმეტიდნ ვარგალებს კერებებს, რომლებიც სანელებლად გამოიყენებენ საქართველებს ჩაბნელი კეთილშობილური დაფნის ფოთლებს.

მამა წულუპისძი.

გარკანის პირველ და მეოთხე გვერდებზე: თბილისის მეტროს საღაურ „პოლიტექნიკური ინსტიტუტის“ პანთ „ხელოვნება და სპორტი“ (ფრაგმენტები). მხატვარი პაპოშვილი, მოქანდაკე იდენ ტბამიძე, კერამიკოსი ანდროს ნარტავა.

გადაცა საწყობად 6/11-80 წი, ხელმოწერილია დახატებლად 2/11-80 წი, ქაღალდის ზომა 70x108/1, ფრაგურა ფურცელი 3, პირბოთი ნახტექი ფურცელი 4.2, საღაურცივი-საგამომცემლო თაბახი 6, ტრავა 68250, შეჯ. 359, უფ. 00637, დაბ. 30 იან.

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал «Дროна» (на грузинском языке). Издательство ЦК КП Грузии

საქართველოს ც.კ.ს. გამომცემლობის სტამბა, თბილისი, ლენინის 14
Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина. 1

რედაქციის მისხმართი 380008, თბილისი 8, რუსთაველის ქ. 42. ტელ. — მთავარი რედაქტორის — 99-54-66, პ/შ. მედიის — 99-82-69, განყოფილება-თა გამგეების — 99-82-42, 99-01-39, რედაქციის სამედიცინო... 99-54-66.

რედაქციის შემოსული მისხმა ავტორს არ უბრუნდება.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

საქართველო